

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadókivételben átvéve:
 Egész évre — 10 kor.
 Negyedévre — 4 „
 Helyben házhoz hozva:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kérésre visszafizet
 vagy megfizetésre nem vállalkozik.

Hirdetések és hirdetések a
 kiadóhivatalban intézendők.

Árnyék ár 3 fillér.

NAGYVÁRAD, május 2.

Az első kísérlet.

(—a.) Az ex-lex első napján próbát tett a kormány nem épen kibontakozni a helyzetből, melybe az ország és a kormány jutott, hanem inkább némileg törvényes színezetet adni követendő eljárásának.

Ausztriában könnyű a helyzete a kormánynak, akár kap költségvetést, akár nem, akár kap ujonczozási törvényt, akár nem. Ausztria annyira szerette az abszolútizmust, hogy nem is vágyakozott alkotmány után. Csak kényszerűségből lépett 1867-ben az alkotmányosság útjára, mert Magyarország a kiegyezéskor törvényesen kikötötte, hogy csak alkotmányos életet élő Ausztriával fog kiegyezni és közös ügyeket tárgyalni.

Az akkori osztrák államférfiak nagyon előre látó politikusok voltak, jól tudták, jönni fog idő, mikor az ott együtt élő és egymás ellen marakodó nemzetiségek lehetlenné teszik az alkotmányos kormányzást s azért beigtatták az osztrák alkotmányba a hirhadt 14. §-t, az ugynevezett Nothparagraph-ot, amelyet Badeni viselt dolgai óta nyakra-főre alkalmaz minden osztrák miniszterelnök és parlament nélkül kormányoz.

Két év óta csak Körbernek sikerült valamennyire működésbe hozni a parlamentet, de neki is folyton van szüksége erre a szükségparagraphusra, mely tulaj-

donképpen kijátszása az alkotmányosságnak.

A magyar nemzet alkotmányos érzeke nem tudott megbarátkozni ilyenféle expedienssel. Neki vagy alkotmányos élet kell, vagy semmilyen.

Szél mostani nehéz helyzetében irigkedve gondolt osztrák kollégájára, a ki oly könnyen átgázol mindenféle ex-lexen. Ő neki nem lehet ilyesmire gondolni sem.

Mégis gondolt valamit. Nothparagraph-tól, Tisza-lextől visszaborzad a magyar alkotmányos érzék, de az állam gépezete nem állhat meg, azt gondolta, talán parlamenti jelentés formájában segíthet rajta.

Apponyi Albert gróffal együtt abban állapodtak meg, hogy a kormány jelentést terjeszt a parlament elé, melyben kijelentik, hogy a miniszterium megtette azokat az intézkedéseket, a melyek ugy a közjogi, mint a magánjogi czimeken alapuló állami kiadások teljesítésére, a törvényeken alapuló közjövödelmek biztosítására és az állami háztartásnak a törvényekben és törvényes rendeletekben szabályozott alaki rendjének fenntartására, az utóbbira nézve, a m. kir. állami számvévőszék törvényes ellenőrzésének változatlan gyakorlása mellett szükségesek.

Együttal betereszti az állami számvévőszéknek a jelentését, amelyet az államháztartás vitelének az 1903. évi április végén tul leendő ellenőrzése tárgyában tett az országgyűlésnek.

Ez az eljárás tagadhatatlanul egészen más, mint a szerencsétlen Tisza-lex volt; alkotmányunkban ugyan ismeretlen, de miután e jelentés nem a klubhoz intéz-

tett (mint a Tisza-lex), hanem az országgyűléshez, annak módjában van tudomásul venni vagy elvetni.

Az ellenzék azonban ugy tekintette, mint valami palliativ-eszközt és mintegy utólagos felmentést a kormány számára. Olyan vehementiával támadt azért ellene, hogy ismételt kísérletek daczára sem engedte szóhoz jutni a miniszterelnököt, aki végre is abba a sajátságos helyzetbe került, hogy az ellenzéki Barta Ödön indítványát tette magáévá.

Eszerint majd csak a költségvetés után kerül tárgyalásra a jelentés, addig pedig, mire a költségvetési vita véget ér — talán a hó is leesik.

Addig pedig nézhet a kormány más expediens után.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, május 1.

Elnök: Apponyi Albert gróf.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán, báró Fejérváry Géza.

Az irományok előterjesztése után

Széll Kálmán szólal fel. Miután a felhatalmazási törvény nem jött létre, a régi felhatalmazás pedig tegnap óta lejárt, szükségessé vált gondoskodni, hogy az állam gépezetének további működése fenn ne akadjon és ezért betereszti a közjövödelmek további biztosításáról és az állami kötelezettségek további szolgáltatásáról szóló jelentését és előterjesztését.

Szőcs Pál jegyző: Felolvassa az előterjesztést és az állami számvévőszék saját hatáskörében tett intézkedéséről szóló rendeletet.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A kis nagy ember.

Irtá: Vértsey Gyula.

Még ősszel len jártam az én kis, provinciális városomban, a hol először kezdtem magamba szedni a nyomtatott betű mérget.

Természetesen első dolgom volt fölkeresni néhai szerkesztőgombos rozoga helyiségét, találkozni óhajtván a pohos szerkesztő ural, a ki annak idején honorárium helyett mindig elszavalta lágy fuvolahangon a verseimet:

— A vers igen csinos — tette azután hozzám — különösen jó előadásban.

— Er valamit? — kérdeztem ilyenkor ravasz fufanggal.

— Er. De pénzt nem ér. Ön még fiatal. S ezek csak szárnypróbálgatások! Nézzen reám. En vagy husz évig irtam ingyen a legelőkelőbb fővárosi lapokba. Pusztán a dicsőségért. Es még most is alig kapok valamit a verseimért. Tú-

relem, türelem honoráriumot terem. Meg azután nem is állunk jól. Igaz, hogy már kétszáz példányban nyomjuk a lapot, de még ez is kevés. Legyen idealista és dolgozzék ingyen.

A vörös orru, kopasz, kövér embernek minden szava a fülembé csengett, mintha cs-k tegnap hallottam volna — mikor a piszkos, füstös nyo daszobán át beléptem a szerkesztőségi termek-be.

Az alacsony, sötét kis lyukat a szerkesztő nevezte el egyszer termeknek valamelyik szerkesztői üzenetben s azóta csufaságból mi is ugy hívtuk.

Evek óta nem voltam benne. S most, hogy átléptem a küszöbét, egyszerre megkapta a lelkem valami szomorú hangulat.

Ott állt előttem a kopott sárga íróasztal, a kiült fenekű nádszékekkel, a nagy tintatartó, a melyik mellett mintha csak az a tollszár hevert volna most is, a melyet valaha én rágtam el. A falakat a dohányfüst azóta még jobban bebarátozta és a padló is megvolt a maga eredeti surolatlan ósállapotában.

Eszembe jutott az az idő, mikor fiatalos lelkesedéssel dolgoztam itt, vágyakkal, reményekkel eltelve a jövő iránt, a melynek hittem szerint ragyogónak és fényesnek kellett lennie.

Edes Istenem, mennyi selejtes, rocsz dolgot összefirkáltam itt, csak azért, hogy honoráriumképen megjelenjenek a verseim, melyeket időnkint a szerkesztő, a ki valaha vándorszínész volt, azzal tisztelt meg, hogy szaválásra méltatott.

Facér jogászyerek voltam s Pestre csak az index met jártam aláírni — egész éven át helyi sajtónk ügyét szolgálván vad lelkesedéssel és buzgó kitartással.

S most, hogy eszembe jutottak ezek az itt eltöltött évek, egyszerre csak ugy éreztem, mintha lenne valami sajnálni való az emléksükön és mintha boldog fiatalágom temetőjébe léptem volna, mikor oda beléptem.

Mennyi naiv, gyermeki álmodozás mellett a piszkos asztal mellett s milyen fehér, tiszta lélekkel állottam ott a zugfirkászat

FÁBRY TESTVÉREK

divatáruháza

Nagyvárad, Fő-utca.

Tisztelettel értesítjük igen tisztelt vevőinket és a n. é. közönséget, miszerint a tavaszi és nyári idényre divatúru

ujdonságaink teljes és meglepő nagy választékban megérkeztek.

Kemény és puha férfi és fú kalapok, a főtisztelendő klérus részére is. — Carlsbadi és budapesti kézimunka készítésű fekete, sárga, szürke női, férfi és gyermek czipők gombos, fűzős, spangnis s mindenféle kiállításban. — Férfi ingek és nyakendőkben eredeti külföldi minták is. — Női, férfi és gyermek csikos és schottis divat-harisnyakban különlegességek. — Női, férfi glacé és svéd keztyük s még igen sok féle izléses ujdonságok.

Keresztény üzlet!

Lelkiismeretes olcsó árak!

Polónyi Géza: Első hallásra nehéz erről a jelentésről véleményt alkotni. De így is megállapítható, hogy ez a jelentés tiszta alkotmányosság. (Zajos helyeslés a szélsőbalon. Viharos ellentmondások jobbról.) Mert csakis a felhatalmazási törvénnyel lehet joga a szükséges kiadásokról és bevételekről rendelkezni. (Ugy van! a szélsőbalon.) Ez a rendelet tehát alkotmányosság és semmi egyéb, mint az ugynevezett szükségrendelettel való kormányzásnak kezdete. Ezt itt még csak tárgyalni sem szabad. (Viharos helyeslés a szélsőbalon, zajos ellentmondások jobbról.) A Ház elnöke adja vissza e jelentést a miniszterelnöknek. (Ugy van! a szélsőbalon.)

Elnök: A Háznak állandó praxisa szerint adatnak be a törvényjavaslatok és bizottsági jelentések. (Felkiáltások a szélsőbalon: Ez nem törvényjavaslat.) A napirend első tárgyának keretében tette a miniszterelnök ezt a jelentést.

Szell Kálmán: Polónyinak válaszol. Kijelenti, hogy minden következtetése helytelen. Ez nem rendelet, hanem jelentés. (Helyeslés a jobboldalon. Ellentmondások a szélsőbalról.)

Az országnak felelős, nem egyeseknek s nem kisebbségnek. (Nagy zaj a szélsőbalon. Felkiáltások: Törvényszegő!) Merőben téves és abszolúte nem áll az, mintha az osztrákok 14 ik §-át akarná átvinni, mert a 14. §. azt mondja, hogy az országgyűlés nélkül cselekedhet. En azonban itt állok az ország házában s minden tettemért vállalom a felelősséget. (Viharos taps jobbról. Ellentmondások balról.) A kisebbség nem enged, hogy az országot törvényesen kormányozza, de akármit mondanak, nála a jog, törvény és igazság. (Zajos taps a jobboldalon. Viharos Hocholás a szélsőbalon. A miniszterelnök tovább akar beszélni, de hangja elvész a szélsőbal folytonos és erős Hocholásában. Elnök hiába csenget. A szélsőbal folytonosan Hochol. A miniszterelnök megáll, nem képes beszédet folytatni.)

Elnök hiába csenget. A szélsőbal mind erősebben Hochol. A jobboldalon zajos ellentmondások. **Kossuth** Ferencz kimegy. A jobboldal helyesel. Szell perczeke mulva szóhoz jut, de szavait a nagy zajban alig lehet hallani. Elnök hosszasan csenget.)

Elnök: Mintán a nyugalmat nem képes helyreállítani, kénytelen az ülést *felfüggeszteni*. Szünet.

Az első szünet után

Elnök: Megnyitja az ülést.

Szünet után is hiába kísérlet meg Apponyi mindent — nem akarták meghallgatni Szellt.

Elnök: Felolvassa a házszabályokat, melyek a rendezavarásokra vonatkozólag intézkednek.

csapszékében, melyet szerkesztőm rendesen a muzsák szentelt bajlékának nevezett.

— A szerkesztő urat keresem — szólítottam meg azt a fiatal embert, aki az én néhai asztalom mellett javában nyirta ki a budapesti lapokat.

— Nincs itt.

— Azt látom. De csak bejön?

— Talán.

A fiatal ur nagyon büszkén válaszolgotott, hátra sem nézve, sőt mikor tovább akartam beszélni, némán mutatott az asztala fölött függő czédulára, melyre kék czeruzával föl volt írva nagy íromba betűkkel:

— Az idő pénz! Nagy munkánkban ne tessék föltartani!

Közelebb léptem hozzá s bocsánatot kérve alkalmatlankodásomért, bemutattam neki magamat.

Fölpattant a székről és nagy bocsánatkérés között, de azért mégis elpalástolhatlan büszkeséggel mondta:

— Kiss Béni, a »Zegzugi Közlöny« főmunkatársa, a fővárosi lapok helybeli tudósítója. Kilencz lapom van, uram. A választásról is tudósítok.

Béni ur aztán pergő nyelvvél kezdett el beszélni Zegzug társadalmi és irodalmi állapotairól, szidva a patikárust, a ki zsurjaira őt nem hívja meg és a postamestert, a ki éjjel nem akar táviratokat fölvenni.

(Viharos közbeszólások a szélsőbalon.) Amidőn a házszabályokat magyarázza és azt folytonos közbeszólásokkal kísérik, akkor ez azt mutatja, hogy itt fel van fordulva a rend. (Viharos zaj a szélsőbalon. Nem is lehet másként, hiszen ex-lex van!)

Elnök: Figyelmeztetéstől mondja ezeket, mert súlyos következményekkel jár. (Helyeslés a jobboldalon. Felkiáltások a szélsőbalon: zárják ki az egész ellenzéket!) Ha tovább fognak zajongani, kénytelen lesz alkalmazkodni a legszigorubb utasításokhoz. (Helyeslés a jobboldalon.)

Utána **Szell Kálmán** beszélni kezd. A szélsőbalon ismét megújulnak a felkiáltások: Mondjon le! Szell szavait nem lehet érteni, elnyomja a szélsőbal zugása. Elnök hiába csenget. Szell bevégzi beszédét anélkül, hogy egyetlen szót lehetett volna hallani belőle. A jobboldal viharos tapsba tör ki, a szélsőbal viharosan Hochol!

Komjáthy Béla: Kéri a házat, hogy a jelentést komoly tárgyalás végett nyomassák ki és osztassák ki. (Helyeslés jobbról.)

Szell Kálmán: Nagyon helyes. En is azt kértem.

Beöthy Akos: Nincs ellene kifogása, de kénytelen reflektálni Szell szavaira. Véleménye szerint eltérve Komjáthy felfogásától, lehetetlenség meg nem kérdeznie azt, ki felelős a történetekért. (Ugy van! a balon és szélsőbalon.) Senki más, mint a kormány.

Ha a Házat belesodorta az ex-lexbe, legyen bátorsága a Házat feloszlatni. (Viharos kiáltások jobbról. Ex-lexbe? Ez abszurdum! Elnök csenget.)

Holló Lajos: Indítványozza, hogy ne tűzzék ki napirendre. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.)

Barta Odön: Törvényezikkekkel mutatja ki, hogy a miniszterelnök jelentése alkotmányellenes. Indítványozza, hogy a jelentés a költéséget letárgyalása után tárgyaljuk.

Ugron Gábor: Hogy mi történjék a jelentéssel, arra nézve intézkednek a házszabályok. Itt sajnálatos precedens történt, aki a jelentést benyújtotta, annak közjogi tudásának fogyatékosnak kell lenni. (Ugy van! a szélsőbalon.) Ilyen jogot nem szabad adni a kormány kezébe, mint amilyet e jelentés tartalmaz. Becsülje meg ön magát a kormányelnök, önmagának hírét, nevét s vonja vissza a jelentést. Szabad-e az állami számvevőszéket belevenni egy ilyen dologba? Az állami számvevőszék eljárásában összeesküvés van a kormánnyal. (Viharos úgy van! a szélsőbalon. Felkiáltások: Pakliznak a nemzet ellen.) A számvevőszék különálló testület, ellenőrzi a kormányt, de arra nincs hivatva, hogy a törvényhozást ellen-

örizze és leczkéztesse! (Viharos helyeslés a szélsőbalon.)

Szell Kálmán: Szólásra feláll. Megismétlődnek az előbbi jelenetek, elnök sem tudja lecsendesíteni a zavargókat. Majd **Kubik Béla** áll fel s a házszabályokhoz kér szót. Mire tomboló zaj tört ki a jobboldalon. Eláll! Eláll! Nem hallgatjuk.

Az **Andrássyak**, **Hadikok** és a jobboldal zöme körül fogja Szell s tomboló viharos kiáltásokkal kíséri az ellenzék: Halljuk Kubikot! felkiáltásait. Az elnök perczeke rázza a csenget. Szell hátat fordít dühösen az ellenzéknek s a pártjához fordulva magyaráz valamit. Egyszerre a karzatról leszól valaki. A jobboldali képviselők felugrának: kitódulnak a középre. Felkiáltások: A karzatról is kiabálnak! ki kell üríteni a karzatot! A rend teljesen felbomlik. Jobboldal, szélsőbal kitódul a középre. Viharos kiáltások: szünetet! Apponyi tehetetlenül áll helyén. Nem képes lecsillapítani a zajongást. Az ülést *kénytelen ismét felfüggeszteni*. Szünet.

A második szünet után

Elnök: Megnyitja az ülést.

Szell Kálmán beszélni kezd. A szélsőbalon a zaj megújul.

Apponyi rendentasítja Polónyit és Lengyel Zoltánt.

Végre **Szell Kálmán** annyit tud mondani, hogy kéri elfogadtatni Barta Odön indítványát. (Viharos zaj a szélsőbalon: Nem kell! Az sem kell! Zajos helyeslés jobbról.)

Visontai Soma, majd **Tisza István** akar beszélni; ő sem jut szóhoz.

Elnök: A házszabályok szerint Visontainak jogosan engedte meg, hogy holnap beszélhessen. Kérde a Háztól, bizik-e benne vagy nem? (Felkiáltások minden párton: Bizunk! Eljen az elnök!) Akkor kéri a képviselőket, ugyis, mint magyar embereket, ne görditsenek neki gátat amugy is nehéz működésében s tegyék lehetővé a parlamentáris tárgyalások folytatását. (Viharos helyeslés jobbról. Taps, éljenzés a balon és szélsőbalon.)

De van még egy megjegyezni valója, a melynek elmondása nélkül nem hagyhatja el székét A *kormányelnök*, mielőtt a szóban forgó jelentést beterjesztette volna, *véle konferált*. A miniszterelnök kezdetben úgy akarta azt előterjeszteni, amint most az ülés folyamán Barta Odön indítványozta volt. (Mozgás a szélsőbalon. Kiáltások jobbról: Most tessék éljenzeni.) *Az ő ellenzése folytán történt azután, hogy a jelentés ilyen formában lett előterjesztve*. Ezt kötelességének tartotta megmondani. (Helyeslés jobbról. Zajos ellentmondások a szélsőbalról.)

Sok mindenfélét beszélt össze, de én jóformán rá se hallgattam. Csak néztem, néztem ezt a boldog embert, a ki szentül hiszi, hogy ost ő körülötte forog a világ.

S eszembe jut az az idő, mikor még én is úgy hittem, mint ő. S látom magam előtt a dicső férfit teljes nagyságában.

Mert bár a nagyvilág nem nagyon tudja, hogy Kiss Béni ur kicsoda s nem is nagyon fogja megtudni sohasem, hanem Zegzug város intelligenciája annál jobban tudja.

A szolgabíró ur, a plébános ur, a főjegyző ur, a mérnöki hivatal, a járásbíró, meg azután a bájos zegzugi asszonyok, lányok.

Mindnyájan tudják és megbecsülik, még a büszke penzionátus alezredes ur is, mert azt is kiírhatja az ujságba, ha kedve tartja.

Es Zegzug intelligenciája büszke is tudósítójára. Büszke is lehet és örülhet is ennek a saját külön kincsnek. Hiszen ha Béni ur nem lenne, ki írná a zegzugi eseményekről a referádákat a pesti lapokba? A márczius 15-iki ünnepegekről, a középületek alapköveinek letételéről, a zegzugi intelligencia disztribúciójáról, a zárkörű táncvigalmakról, hangversenyekről, jótékony célú előadásokról, melyeket ő reneteg hosszú írásokban zeng meg, de a melyek pesti szerkesztők kishitűsége és irigysége miatt rendesen nyulfarknyi kurta hírekkel zsugorodnak össze nyomtatásban.

De azért az a pár sor is elég az ő nimbuszának tovább való föntartására.

Mert nekünk, akik annyiszor láttuk már a nevünket nyomtatásban s a kik teljesen elvesztettük már érzékünket a nyomtatott betű ingere iránt, nekünk fogalmunk sincs róla, hogy micsoda nagy gyönyörűség az odalent, mikor valamelyik urambátyám olvassa magáról az ujságban:

... Ezután N. N. ur lelkes szavakban élette a miniszteri kiküldöttet.

Vagy micsoda kíváncsi gyönyörűséggel nézik a kisasszonyok multság után, hogy vajjon Béni ur »kitette«-e a nevüket a pesti ujságokba?

S ha igen, akkor Kiss Béni urat a familiáknál tejbe-vajba fürösztli a mamák és a kisasszonyok hű öröme.

S míg a sovány, hórihorgas legény beszél nekem, hogy ha ő nem lenne, hát egyetlen egy multság sem lenne Zegzug városában, mert ő a lelke mindennek, eszembe jut, hogy tömbölk ez az embert, mikor egy-egy lelkes tudósítás után berukkol valamelyik családhoz.

Hogy előkerülnek a legizesebb falatok, a fehér kezek sütötte kalácsok, pogácsák s a papa legjobb szivarjai:

— No még ebből édes Kiss! No még abból!

Es az édes Kiss eszik ebből is, abból is. Minden szerénykedés nélkül, tudatában annak, hogy ő azért az uzsonnáért vagy vacsoráért jól megszolgált.

Rakovszky: Tisza gróf felszólalásában egy imminens veszélyt lát. Mindenben elfogadja Apponyi véleményét. Két órán túl csak a napirend megállapításához lehet szólni. Ezt elfeledni nem szabad. (Helyeslés a balon és szélsőbalon.)

Tisza István gróf: Szavának értelmezése címén kér szót. Elfogadja Apponyi véleményét.

Elnök: Megállapítja a holnapi napirendet. Ezzel az ülést bezárja.

Budapest, máj. 2.

Elnök: **Apponyi Albert** gróf.

Az irományok előterjesztése után

Elnök: Jelenti, hogy Kossuth Ferencz és Holló Lajos napirend előtt kértek szót.

Kossuth Ferencz beszéde.

Kossuth Ferencz: A törvény-kivüli állapotban kötelessége napirend előtt felszólalva, kifejteti pártja álláspontját. Egy alkotmányos kormány nem teheti azt, hogy erőszakoljon egy olyan javaslatot, amely a legnagyobb ellenzésre talál. Nem ragaszkodhatik — csupa makacsságból — egy olyan javaslathoz, mely tönkreteszi a parlamenti békét. (Ugy van! a szélsőbalon.) Azt kell feltételeznie, hogy a kormánynak igen nagy, komoly oka kell legyen arra, hogy a javaslatot mindenáron akarja. De az alkotmányosság megköveteli, hogy magyarázza meg a kormánynak a nemzetnek: miért akarja. Hisz ennek indokolása a parlamentáriszmus legelső feltétele. Az az indoklás persze nem elég, hogy azért akarom, mert akarom! Mondja meg a kormánynak a nemzetnek — erre ünnepiesen hívja fel — mivel igazolja akaratát, mivel magyarázza meg makacsságát, mik azok a domináló okok, hogy nem térhetnek át az olyan javaslatok tárgyalására, mely a szegény embereknek kenyeret, a tisztviselőknek biztos existenciát nyújtanak. Mert a nemzet nem lehet rabszolgája egy parlamenti többségnek. (Helyeslés a szélsőbalon. Felkiáltások jobbról: De a kisebbség lehet ugy-e?)

A nemzettől nem szabad megtagadni a nemzeti vívmányokat. Csak azért, mert a többség akarja. Sőt tovább megy, egy hazafias többségnek nem szabad ezt akarni. A katonai javaslatok támogatására mindig azt hozták fel odaát, hogy nagyon el vagyunk maradva a többi államok hadseregeinek létszám-emelésétől. Nos hát a legutóbbi időben csak 2 állam növelte hadseregét: Anglia és Észak-Amerika. Ezek pedig bizonyára nem fognak harczba keveredni velünk oly hamar, hogy ne

lenne reá időnk elvégezni azokat a javaslatokat, a melyek a legégetőbb szükségét képezik.

Kérdi a kormánytól, hogy az ujonczlét-szám emelése tőle, vagy a felségtől származik-e? Tett-e erre nézve ígéretet legfelső helyen, hogy keresztül erőszakolja? Bejelentette-e, hogy mi következményei lehetnek ennek, ott a legfelső helyen. Hogy ebből alkotmányosértés is támadhat, amint támadt is. Megmagyarázták-e ezt a koronának? Mondja meg a miniszterelnök, miért nem tett előterjesztést lemondására, hogy szanálható legyen a helyzet? Vagy itt is az ily akarom elve érvényesült? Milyen magasztos látvány lett volna, ha a többség, mint magyar emberekhez illik, összefogna az ellenzékkel s visszaverné azokat a támadásokat, melyeknek sulypontja Ausztriában van. Vagy ha összefogna az ellenzékkel a nemzeti vívmányok kivívásában. De beleesett a többség abba a verembe, amelyet Ausztriában ástak nekik. (Tetszés, taps a szélsőbalon.) Mondjon le a többség a »sic voló« elvéről és ne álljon utjába a parlament tevékenységének. (Zajos helyeslés, éljenzés a balon és szélsőbalon.)

Engedjék meg, hogy néhány szóval ő is foglalkozhasson személyével. »En is itt állok és másképp nem tehetek.« Gyermekkoromban viselt várfogságom, 43 éves hontalanságom és az a fogadás, a melyet a leggyászosabb napon tettem a haza függetlenségére, mindez állított engem ide, a függetlenségi eszmék élére. (Viharos taps, éljenzés a szélsőbalon.) A párt-nak iránya a tiszta függetlenség, a párt eddigi magatartásának megváltoztatását ne várják, mert életkérdése ez most, melyet tovább folytatni kötelessége ugy itt bent a Házban, mint odakint az országban. (Viharos taps a szélsőbalon.) De kötelessége megtenni a következő kijelentést is:

E párt, mely körülötte áll, képes átmenni arra a térre, a melyben az alkotmányos élet ismét megkezdődik azon pillanatban, midőn a kormány a törvényességre lép s megkezdeti a költségvetés tárgyalását. Ha ezt megteszi, abban a percében beszünteti ellentállását az indemnitivel szemben, de ha nem teszi meg, kénytelen tovább folytatni a harczot. Senki sem kívánhatja és nem is fognak lemondani soha nemzeti küzdelmeikről, amelylyel a nemzet boldogságát, függetlenségét kivívni akarják. (Perczekig tartó viharos éljenzés és taps a balon és szélsőbalon. Az egész párt körülfogja Kossuthot és éljenzi, tapsolja.)

Szell Kálmán válasza.

Szell Kálmán: Habozás nélkül kell vála-

szolnia. A törvényenkivüli állapotra vonatkozólag nézetét már kifejtette, ugyszintén kifejtette azt is, hogy a katonai javaslatokhoz miért ragaszkodik egy a kormány. Most csak vissza-idezi emlékeztetünkbe. A tüzérség fejlesztése, a hadsereg harc-képességének nagyobbitása és a szabadságolások; e három nagy indok győzte meg a kormányt. Sokáig halasztották ezt, de az ágyureform megoldásával már tovább nem várhattak. Ezek azonban az ország teherviselését nem érintik oly erősen, mint azt hirdetik. Ez áldozatokat a monarchia érdekében meg kell hozni. (Helyeslés jobbról.) A kormány nehezen vállalkozott rá, de kötelességének tartotta gondoskodni az ország védelméről. Nem az ily akarom elve, de a szükség kényszeríti rá a kormányt. Ha a kisebbség nem akarom elve előtt meghajolnának, akkor ebből egy veszedelmes precedens eredne, mert akkor mindig akadna ellenzék, amely most ezért, most azért akasztaná meg a többség akaratát s veszélyeztetné az alkotmányosságot. Meggyőződése, hogy a nemzet akarata a többség kezében van letéve. (Zugó helyeslés jobbról.) Az ellenzék tűzhet ki magának ideális eszméket, küzdhet azoknak fontos megvalósításán, de az alkotmányosságot megakasztani nem lehet, nem szabad. Meggyőződése az, hogy az alkotmányosságon nem ő ütött csorbát. O felsége esküjét ez nem érinti, mert O felsége szabad folyást enged az alkotmányosságnak. *Ami lemondását illeti*, addig, míg a korona és többség bizalma iránta megnyilatkozik, helyét nem hagyja el. Kijelenti azt is, hogy *ha tudná hogy ő az oka* annak, hogy a parlamentáriszmus nem folyhat rendes mederben, akkor *azonnal visszalépne*. (Eljenzés, taps jobbról.)

Polonyi Géza: Hát ki áll utjában? ki az oka?

Szell: Kálmán: Arról az elvről, amelyért harczolnak le nem mondanak, Obátran hivatkozhat Kossuth Lajosra, mint aki megalkotta a parlamentáriszmust. Mint Kossuth Ferencznek, ugy neki is meg van a maga szeilleme, amelyhez, mint Kossuth a magáéhoz ragaszkodik agya minden gondolatával, szive minden dobbanásával. (Perczekig taps, tetszés, éljenzés a jobboldalon. Az Andrásnyak, Tiszák sorra gratulálnak. Tüntetőleg meg-megujuló taps.)

Holló Lajos fejtegeti, hogy mi az, a ami a többséggel szemben erőt ad a kisebbségnek. Az a hitük, hogy törekvésük mögött a nemzet többsége áll. Mi is látunk veszélyeket, nem csak a kormány. Mi látjuk, hogy ebben a korban érte el szomszédjaink közül több kisebb állam önállóságát; nemzeti dinasztiát kapott, a legnagyobb mulasztás és veszély ránk nézve, ha mi ezekről lemondunk. (Tetszés a szélsőbalon.) Ez kishitűség és gyávaság volna. Az ex-

Hát még ha ugy adták volna, a hogy ő küldte. Es az egynapos halhatatlanság szolgálatában álló ifju rabszolga, az omlós sütemények fogyasztása közben kijelenti, hogy Málicsika kisasszony neve mellett ott volt ám az is, hogy városunk fésző bimbója, a bájos, ne-felejtsszemű N. Málicsika, csakhogy ezt kihúzták. Spórolnak a papírral odafönt.

Málicsika magában elgondolja, hogy milyen szivesen megfizette volna ő a papir árát. No de ily is boldog. Hiszen kijött az ujságba és kis híja, hogy az is ott nem volt, hogy ő bájos és ne-felejtsszemű, fésző bimbó.

— És látja, uram — kerepel tovább Béni ur — a napokban levelet kaptam az összes lapjaimtól!

— Fölkérjük, hogy a választási eseményekről gyorsan és pontosan tudósítson.

— Igen, uram, kilencz lapot fogok tudósítani! Szerény ember vagyok, de ez a tudat mégis némi büszkeséggel tölt el!

Oh igen. Bizonyára nagy büszkeséggel tölti

el az a tudat! Szinte elképzelem, hogy mióta a zsebében hordja azt a kilencz litográfizott levelet, hát azóta olyan kicsinek látszik neki az egész Zegzug. A házak, az utcák és az emberek! Nem is érti, hogy nőhetett ő meg akkorára egy nap alatt?

Es zsebében azokkal a levelekkel, milyen fontoskodva gondolkozhatott róla, hogy hová is menjen ő először. Mert most már fontos politikai egyéniség, a kinek meg kell válogatnia a társaságot.

S milyen nagyképpen adhatta elő az első megtisztelt családjában az őt ért kitüntetést.

— Biztosak róla, hogy engem nem fognak pártérdekek vezérelni s azért bizta rám annyiféle pártaroyalatu lap. Nekem fölül kell emelkednem a pártokon. És fölül is fogok.

— Csak azt nem értem, uram — beszélte nekem — hogy miért nem fogják föl odafent is a mi komoly állásunk jelentőségét.

Csak ugy paczkáznak velünk. Alig adnak ki egy-két sort az én tudósításomból is. Biztos vagyok benne, hogy a többi kollégáimmal is így tesznek.

Vigasztalgattam, hogy nem adhatják ki az egész tudósításokat, mert ahhoz rengeteg sok papir kellene.

Ez valahogy megnyugtatta. De azért sértett büszkeségében bizonyára sokszor gondolt arra, hogy lemond a választói tudósítói tisztéről, mikor néha tudósításából, a szerinte legfontosabb és legszebb részeket hagyták ki.

Hanem mégsem cselekedte meg a lemondást. Mert hiába, nehéz dolog megválni a dicsőségtől!

— Tetszik tudni, akármennyire elkeseredem is néha, de mégis fölemelő tudat tölt el, mikor ugy az utcán hallom suttogni a bítam megett:

— Kiss, a pesti lapok tudósítója!

— Hátha még egyszer fölkérülhetnék! — tette hozzá sóhajtvá.

ÖZV. JÜNGLING JÓZSEFNÉ

állandó nagy raktára

varrógép, kerékpár, alkatrész- és felszerelésekben
NAGYVÁRAD, Fő-utca (Bazár-épület).

Nagy választék **acetylén-lámpa, lég-tömítő és gummiköpenyben** s.b. Szakszerűen berendezett **NAGY JAVÍTÓ MŰHELY.** — Emalirozás, nickelezés és bárminemű javítások pontosan és jutányosan eszközöltetnek.

Carbit navi árban!

A legjobb gyártmányu
Rössler és Jauernig Ausztria, Seidl- és Neumann-féle
kerékpárok

vannak állandóan dús raktáron.

Becsés pártfogást kérve, vagyok kiváló tisztelettel

207.

ÖZV. Jüngling Józsefné.

lexet épen a hatalomnak kellett volna elkerülni. Ily krízis elé nem lett volna szabad a kormánynak vinni a nemzetet. Hiszen épen a hatalom érdeke, hogy a nemzet és dinasztia mindjobban közeledjenek egymáshoz, nehogy válságos időkben abból félreértések legyenek.

Kossuth Ferencz: A Naplóban olvassa Széll Kálmán tegnapi beszéde alatt: »Kossuth Ferencz kimegy... Eljenzés a jobboldalon...« Ez tendenciózusnak látszik. Kéri, hogy ilyen ne vegyenek be a Naplóba.

Szünet.

Szünet után
Visontai Soma: Polónyi indítványát tartja helyesnek. Ha az ellenzék az egyik kezével az ország érdekében üdvösnek tartotta az indemnitás megobstruálásával a kormánynak meg nem adni a kormányzás eszközeit, akkor a másik kezével nem adhat módot neki arra, hogy az alkotmány kijátszásával kormányozhassék. Egy kétszínű játék.

Egyfelől népszerűség hajhászásból hajszolni a nemzeti követeléseket, másfelől simogatni a hatalmat, mint egyik képviselőtársa tette.

Rakovszky István: Barta Ödön.

Visontai Soma: Ez olyan eljárás, mint a Succi koplalója, aki azt hirdette, hogy három napig is kibírja az éhséget, de az ellenőrző orvos tojásokat adott neki, mert hiszen az orvos maga volt az impressárió. (Zajos derűtség.)

Kérdi, igaz-e az, hogy az állami számvéviszék a miniszteriumtól független?

Szél Kálmán: Hogyne! En csináltam meg 33 év előtt.

Beöthy Akos: Akkor is előrelátásból. (Nagy derűtség)

Szocialista temetés.

A budapesti szocialistáknak legutóbbi hecczelődései a Bernarda nővér és a cipész segédek szocialista temetése után a váradi szocialistáknak is szüksége volt valami izgató dologra, amivel magukra vonhassák a figyelmet legalább május elsején.

Sajnos, hogy erre az egyháznak temetési szertartását használták fel és sajnos, hogy egy tiszteletmértő egyházi férfiú nevét hurczolták meg vele, — alaptalanul és méltatlanul.

A valódi tényállás a következő:

Svatkó Lajos megjelent az illetékes plébános előtt s kérte leánya eltemetését a nváradi gyermekórházból. Kijelentette, hogy a kért díjat: 2 frt 10 krt. (ez összegben benne van a

kántor, egyházi, harangozó díja is), lefizetni nem tudja. A plébános nem tagadta meg az egyházi temetést, hanem hajlandó volt leányát eltemetni ép úgy, mint ahogy az összes kórházi szegény halottakat az egész országban eltemetik s ahogy az itteni kórházakból is napnap után temetnek felekezeti különbség nélkül, hogy t. i. a lelkes az egész temetési szertartást elvégzi a kórházban, de a temetést ki nem kíséri.

Már pedig itt kórházi temetésről volt szó. Ha az apa a kikísérést is kívánta volna, a plébános ezt is megígérte volna, a mint már annyiszor meg is tette. De az apa ebbe belenyugodott s megállapodtak, hogy a temetés d. e. 11 órakor lesz s az apa megnyugodva távozott. Annál meglepőbb volt, hogy másnap, mikor a segédlelkész 11 órakor a temetés elvégzése végett a gyermekórházban megjelent, az apa tiltakozott a temetés ellen s a szocialisták a segédlelkészt abczugolva fogadták.

Ez a való. Szomorú volna, hogy ha egyoldalú információval és szocialista izgatásokkal sikerülne szivtelennek feltüntetni a közvélemény előtt egy köztisztelőben álló lelkeset, ki érdemtelen multját nemes hivatásában való buzgólkodással töltötte.

A temetésen és a délutáni szocialista népgyűlésen beszédekkel és budapesti mintára készült feliratos táblákkal izgattak a papság ellen. Csodálkozunk rajta, hogy ezt az osztály elleni izgatást eltűrte a rendőrség jelen volt képviselője.

Hogy a szocialisták napról napra tovább mennek a vallás és haza elleni izgatásban, evvel csak maguknak ártanak, mert a józan nép annál hamarabb felismeri őket s annál hamarabb ott hagyja őket és vezéreiket.

UJDONSAGOK.

A jogakadémia Rákóczy ünnepe.

Országszerte megindult a mozgalom a szabadságunk nagy martirjának I. Rákóczy Ferencznek ünneplésére. Az egész magyar társadalom lelkesedése fogja nagygyá tenni ez ünneplést.

A szerkesztőtől pedig azt kérdezte:

— Maga meg mit akar?

— Sört, Rudolffkám, három kriglit. Pénzt majd viszel aztán — tette hozzá sugva.

— De hiszen nem adnak már pénz nélkül! — pattant föl Rudolf.

Nemzetközi kölesönt nyitván, megérkeztek a sörök.

Az első kriglinél még panaszkodtak mind a ketten, a szerkesztő is s Kiss Béni ur is, hogy nyomoruság az a vidéki lapszerkesztés:

— Csak legalább kétszer jelenhetnének meg hetenként! De az a nyomorult kiadó nem akar áldozni!

— Odafönt Pesten van csak az élet! Ha én egyszer fölkerülhetnék, olyan karriért csinálnék, hogy no!

Hanem úgy a harmadik kriglinél már abbahagyták a panaszt. Sőt a szerkesztő sajnálatát fejezte ki, a miért otthagytam a lapját:

— Mert itt ur ám az ember, odafönt meg semmi!

— Megbecstül itt minket mindenki! — tette hozzá a tudósító ur büszkén — mert most is tőlem függ, hogy a jelölt tiszteletére ötszáz terítéki fényes bankettet rendezzenek a »Zöld Okör«-ben vagy száználmas vacsorácskát, melyen csak néhány potyázó fráter veit részt. Tőlem függ! Ahogy én megírom, úgy jön a pesti újságokban! . . .

Nagy aranyünnepet rendez Budapesten az egyetemi ifjuság is, hasonlóképpen a Nagyvárad Kir. Katolikus Jogakadémia Ifjusági Olvasóköre II. Rákóczy Ferencz hamvainak hazahozatala céljából 1903. évi május hó 10-én, vasárnap, a főgymnasium dísztermében Kurucz-ünnepélyt rendez. Kezdeté 11 órakor. Ülhely 2 kor., állóhely 1 or. Felülfizetéseket a hazafias cél érdekében köszönettel fogadunk és hírlapilag nyugtázunk.

Műsor:

1. Elnöki megnyitó. Tartja: *Szolcsányi Béla*, az ifjusági olvasókör elnöke.

2. Rákóczy Rodostóban. (Melodráma.) Szavalja: *Czwipp* Jolán urhölgy. Zongorán kíséri: *Személy* Kálmán.

3. Kurucz-dal. Belezna Antaltól. Enekl: *Krüger* Jenő. Kíséri zongorán: *Belezna* Antal ur, tárogatón: *Vomácska* József ur.

4. Ünnepi beszéd. Tartja: *Popity* János.

5. Bujdosó Rákóczy. (Székely népbálada.) Szavalja: *Keszler* Ede ur, a Szigligeti-színház tagja.

6. Káldy: Csalogány-dal. Enekl: *Haller* Irma urhölgy, a Szigligeti-színház tagja.

7. »Rodostó« történelmi színmű Epilógusa. Szavalja: *Vertán* Endre.

8. Szózat. Enekl: *a jogakadémia polgársága*.

Nagyvárad-Püspökfürdő-Féliczfürdő.

		Személyvonat						
Nagyvárad-Vásártér	érk.	7.20	9.31	11.42	2.08	4.37	6.28	8.54
V.-Velence	érk.	7.34	9.47	11.58	2.24	4.53	6.44	9.10
Rontó	érk.	8.02	10.14	—	2.93	5.09	7.11	9.29
Püspökfürdő	érk.	8.07	10.19	—	2.44	5.14	7.14	9.34
Féliczfürdő	érk.	8.24	10.37	—	2.58	5.31	7.18	9.51

Féliczfürdő-Püspökfürdő-Nagyvárad.

		Személyvonat						
Féliczfürdő	ind.	8.30	10.42	—	3.—	5.34	7.20	9.53
Rontó	>	8.37	10.49	—	3.05	5.41	7.25	10.00
Püsp. fürdő	ind.	8.48	11.00	—	3.11	5.51	7.31	—
V.-Velence	érk.	9.04	11.16	—	3.27	6.07	7.47	10.12
Nagyvárad-Vásártér	>	9.22	11.34	12.16	3.45	6.24	18.05	10.30

Az indulási és érkezési adatok közép-európai időre vonatkoznak. Az esteli 6 órától reggeli 5.59 perzig terjedő idő fekete számokkal van jelölve.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva mind a vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-6 óráig 20 kr-ért. Más időkben 50 kr.

Május 3. Gőzgépezők és kazánfűtők vizsgálatára az Adria malomban d. e. 9 órakor.

* **Mayor Miklós alezredes.** Általános örömet okozott Nagyváradon a hivatalos lapnak legutóbbi száma; olyan férfiúnak előléptetését közölve, a ki erre nemcsak feljebbvalóinak, hanem az egész városnak véleménye szerint is igaz érdemekkel szolgált rá. **Mayor Miklóst,** a nagyvárad m. kir. honvédhadapródiskola parancsnokát a királyi alezredessé nevezte ki. Mayor Miklós neve elválaszthatlan a nagyvárad honvédhadapródiskolától. O ennek az intézetnek első parancsnoka, a ki a kezdet nehézségein keresztül az iskolát ma a virágzásnak kezdetben alig remélt magas fokára emelte. Katonás jellemével rendet, fegyelmet, hazafias lelkével igazi magyaros szellemet honosított meg az iskolában s lekötözö modorával meg tudta nyerni az egész város rokonszenvét és tiszteletét. A hadapródiskola tisztikara tegnapelőtt délben tiszteletgett a kitüntetett parancsnoknál, kit a városból is számosan kerestek fel üdvözléteikkel. Tegnap este pedig az iskola tanárai társas lakomát rendeztek tiszteletére.

Ez az ő vágyaik netovábbja. Ha egyszer fölkerülhetnének a pesti lapokhoz!

Azt hiszik, hogy itt aranyeső hull és a dicsőség lávája önt le mindenkit, a ki csak itt van.

Pestre! Pestre! Ez az ő jelszavuk és álmaikban mint valami mesésen tündéri képes világ, úgy tűnek föl a redakciók villámfényes szobái.

Isten tudja még meddig beszélt volna a jó fiú, ha haza nem jött volna a szerkesztő. De mikor ez belépett, Kiss ur egyszerre leült a munkája mellé.

Ugy látszott, hogy az öreg azóta szubordinációt tart a szerkesztőségi barlangban.

Még kopottabb fekete kabát volt rajta, mint a minőben a zelőt járt és vörös bajusza kezdett már deresedni, de a helyett az orra annál jobban kezdett veresedni.

Megkopott, megöregedett, mióta nem láttam.

Szinészi fogással ölelt magához:

— Isten hozott! Légy üdvözölve e szerény, hajlékban, ahol megtanultál repülni! Hej Rudolf! Rudolf!

— Hát megvan még az öreg Rudolf! A mi vén szolgánk, aki mindig szidott minket, hogy rossz az újság.

— Meg bizony. Nézd jön már.

Becsoszog a szerkesztő mindenese, az öreg Rudolf. Nekem csak annyit mondott:

— Hát meggyűtt?

* A jászói prépost Nagyváradon. Megirtuk, hogy a jászóvári premonstri kanonokrend prépostja dr. Takács Menyhért néhány napi tartózkodásra a rend nagyváradai társházának meglátogatása céljából Nagyváradra érkezett. A prépost pénteken a rend szállóját, a társház és a gimnázium épületét vette vizsgálat alá. Tegnap a rendházban tartózkodott, ma pedig látogatásokat tesz Novotny S. Alfonz gimnáziumi igazgató kíséretében Vinkler József káptalani helynöknél, Radnay Farkas püspöknél, a káptalan többi tagjainál, dr. Beóthy László fő-Miskolczi Ferencz alispánnál, Rimler Károly polgármesternél stb.

* A Püspök-fürdő új orvosa. Az idei szezonban új fürdő orvosa lesz a Szent László-fürdőnek s rövid idő múlva be is töltik ez állást. Mig végleges megállapodás nincsen, ideiglenesen dr. Vimmer Julián irgalmas rendi főorvos látja el a fürdőorvosi teendőket.

* Nátafalussy főigazgató körutja. Nátafalussy Kornél királyi tanácsos, tankerületi főigazgató most Nagyszalontán tartózkodik a községi gimnázium meglátogatása céljából. A főigazgató holnap hétfőn délelőtt befejezi itt látogatását s a délutáni vonattal hazakerkezik Nagyváradra s valószínűleg 5-én Belényesbe utazik a gör. kath. főgimnázium meglátogatására.

* A villamos telep kéménye. A villamos központi telep épülete már nemsokára teljesen készen lesz. A nagy kéményt, amely 40 méterrel magasabb lesz, Heuffel Sándor budapesti speciálista építőre bízta a város. Még a nyár folyamán felállítják a hatalmas alkotmányt, amely 8447 koronába kerül.

* Az új városháza veszedelme. Régen tervezték már azt, hogy a Szent László hídől az uszoda végéig, illetve a Parobek házig ferde irányban épített régi kőpart helyett megfelelő új partfalat építtessen a város és pedig nem ferde, hanem függőleges vonalban, a rozoga partfal aljától felfele. Ezáltal az utca 6 méterrel szélesebb lenne. Ennyit tesz ki ugyanis a kőpart ferdesége. A mostani partot a negyvenes években építették pilótákra. Ezek a gerendák azonban, a Körözs medrének esése folytán nagyon megromlottak, sőt teljesen tönkrementek. Nagyvárad város agilis főmérnöke: Kőszeghy József előterjesztést tett a tanácshoz, amelyben rámutat, hogy a rozoga kőpartot már nem tartja semmi s egy szép napon megindul a kőrakás s bemegy a Körözsbe. Ez által veszélyeztetve van az új városháza is, mert könnyen elfordulhat, hogy óriási földdarab megmozdul. A cecos-fal amilyen a szemben levő vámház alatt van, nagyon drága volna, miért is a főmérnök betonfalat tervez, amelynek összes költsége 80,000 korona lenne. A költségek fedezésére vonatkozólag javasolja a főmérnök, hogy költséget vegyen fel a város, amely 5% kamattal 50 éven át 4381 korona annuitással volna letörleszthető. Ezen évi összeget a köveztvám alap B. 1. rovatán beállított 6000 koronából fedezné. 25 éves annuitás mellett 5676 korona lenne az évi törlesztés. A dolog keresztülvitelét sürgősnek tartja. Ha nem megy ebbe bele a város, a part megerősítésének elrendelését kéri a főmérnök. Együttal kéri azt is a főmérnök, hogy az új városháza elkészülte után az uszodát ezen a helyen ne engedélyezze tovább a város.

* Jótékonyág. Néhai Léderer Dávid elhunytá folytán dr. Berkovits Miklós ur és neje szegény gyermekek segélyezésére koszoru megváltás czimén 50 koronát küldött a gyermek-kórháznak. A nemes szívű adományért hálás köszönetet mond az intézet igazgatója.

* Hittanvizsgálat a főgimnáziumban. A nagyváradai kath. főgimnázium VIII. osztályában tegnap délelőtt tartották meg a római katolikus vallású növendékek hittanvizsgálatát. A vizsgálaton biztosként Dr. Steinberger Ferencz apátkanonok vett részt Novotny Alfonz gimnáziumi igazgató kíséretében. A vizsgálat meglepő szép eredménnyel végződött, ami nagy részben a rend kiváló hittanára Mártoncsik Albert ian-kadatlan buzgalmának köszönhető. Elnöklő Steinberger kanonok a vizsgálat befejeztével szép beszédben figyelmeztette a nemsokára az életbe kilépő diákokat a vallás iránti kötelemeikre, hogy ragaszkodjanak ahhoz az iskola kapuinak végleges elhagyása után is kitartóan.

* Esküvő. Mester János csikszerepai kereskedő tegnap délelőtt esküdtött örök hűséget menyasszonyának Zsirkay Károly ismert iparos polgár leányának Etelkának a Szent László templomban. Az új párt dr. Vucskics Gyula plébános eskette meg. Esküvő után az örömszültök házában lakoma volt.

* Előléptetések a katonaságnál. A hivatalos lap május 1-sői száma a nagyváradai tisztikar számos tagjának is örömet hozott. Ugyanis a szokásos tavaszi előléptetésekor ez idén a következő nagyváradai tisztiek léptek elő:

A 37-ik gyalogezredben Vucic Bazil őrnagy alezredessé. Gerabek Károly a 17-ik gyaloghadosztály vezérkari főnöke őrnaggyá.

A 7-ik huszár ezredben br. Ulm Ferencz I. oszt. százados őrnaggyá.

A 19-ik hadosztály tüzérezrednél Renói Szokoll József őrnaggyá.

A honvédségnél Mayor Miklós a nagyváradai honvéd hadapródiskola parancsnoka alezredessé. Gaál Sándor hadapródiskolai tanár létszám felett a székesfehérvári 17-ik honvéd gy. ezrednél I. osztályú századossá, ugyancsak felsőmérrei Ostorharies Horváth Gerő nagyváradai hadapródiskolai tanár I. osztályú századossá.

Márki István a 4-ik honvéd gy. ezredben I. oszt. százados. Zeehenmayer József a 4-ik h. gy. ezrednél II. oszt. századossá. Sipos Arpad és Tar Ernő hadnagyok a 4-ik h. gy. ezrednél főhadnagyokká, továbbá Brandveiter Lajos I. osztályú századossá a 37-ik gy. ezredben, Prábil Károly, Habel Rezső és Clement Pál 7-ik h. gy. ezredbeli hadnagyok főhadnagyokká, a 37-ik gy. ezredben. Ribitsch Agost és Gráczler Lajos pedig hadnagyokká.

* A pálinka hatása. A felső vashidnál levő Jónás-féle pálinkakamrában tegnap este Váradai Zsigmond napszámos egy Körösszegi nevű napszámos társával összeszólalkozott és a kezében volt pálinkás üveggel úgy nyakon ütötte, hogy Körösszegit a kórházba kellett szállítani, ahol sebeit bevarrták. A nagy kavardásban Váradai elmenekült. Eljárás folyamatban.

* A legényegyletből. Megemlékeztünk már róla, hogy a helybeli kath. Legényegylet újonnan szerzett telkén új helyiséget épít. A 23 méter hosszú magtárból diszes nagy terem lesz s mellette egy kisebb terem és nyári helyiség kettős kuglizóval. Az építkezést április elején kezdte el Sztarill Ferencz építész s e hó végén lesz készen vele. — A régi helyiséget azonban május elsejétől üzleti helyiségnek adta ki az egylet s abból már ki is költözött. Még az építkezés tart, az egylet helyisége a körözs-utcai iskola II-ik emeletén lesz, hova már át is hurcolták. — Ma Sz. József pártfogása ünnepén végzik a legényegyleti tagok a husvétii gyónást és áldozást a Sz. László templomban. Áldozás után a közös reggeli már a mostani ideiglenes helyiségben az iskola épületben lesz megtartva.

* A csabai ker. papság tavaszi gyűlése. Csütörtökön tartotta meg Békés-Csabán a csabai kerületi papság tavaszi gyűlését. Jelen voltak: Kny Antal esperes, Gróh Ferencz prépost, Nemeskey Andor csabai, Kozma Gusztáv csorvási, Bázár Gyula orosházai, Apostol Ubald mezőberényi, Kreznerich György sarkadi plébánosok, Bartos Ferencz, Lestyán Endre dr. gyulai, Kovács Rezső új-kigyósi, Némethy József, Hazay Gyula és Barabás György csabai és Kovács Márk dobozi káplánok. Délelőtt 9 órakor Némethy József káplán szent misét mondott, melyen a papság meggyónt, megáldozott. Aztán a plébánián kezdetét vette a gyűlés, melyen dr. Lestyán Endre gyulai káplán adott elő magvas értekezést az Oltáriszentség imádasának terjesztéséről. Gyűlés után Nemeskey csabai plébánosnak voltak az egybegyűlték szíves vendégei ebédre, melyen számos felköszöntő hangzott el.

* A főkapitány rendelete a kóbor ebek ellen. A város külterületén található kóbor ebekre vonatkozólag Gerő Armin rendőrkapitány a következő hirdetményt bocsátotta ki:

Az 1883. évi XX. t.-cz. 14. §-a alapján felhívom az összes ebtartó tulajdonosokat, hogy a város külterületén, mely mint vadászterület, bérlett tulajdon képez, ebeiket csatangolni ne engedjék, mert az ilyen kóbor ebek fent említett törvény alapján a mezőőrök és vadőrök által nyomban kiirtatnak, s ezenkívül az ebtartó gazdák büntetettől is fognak. Mihez tartás végett közhírre teszem azt is, hogy póráz, vagy kölcöncz nélkül ebek még gazdaja kíséretében sem tűnhetnek a város területén. Nagyvárad, 1903. április 30. Gerő Armin rendőrkapitány.

* Megszűnt a járvány. A tömeges kanyaró megbetegedések miatt tudvalevőleg Nagyváradon kimondották a kanyaró járványt. A baj azonban már annyira szűnt, hogy a járvány bizottság tegnap kimondotta a járvány megszüntését. Rimler Károly polgármester elnökölt. Dr. Baróthy Akos t. főorvos betérjesztette jelentését, amelyben konstatálja, hogy a járvány állása javult. A félreértések kikerülése végett megjegyzi, hogy még fordulnak elő ugyan kanyaró megbetegedések, azonban csak szórványosan s a járvány megszüntését konstatálni lehet. Az ilyen járványok különben nem szoktak egyszerre, csak lassan megszűnni teljesen. A járvány márczius hó közepe táján érte el tetőpontját. Márcziusban 229, áprilisban 82 kanyaró fordult elő. A baj megszüntésének biztos közlekedését mutatja, hogy április I. felében 58, a második felében pedig már csak 23 eset fordult elő. Indítványozza, hogy a járvány megszüntését mondják ki s május 6-tól az összes óvodákat nyissák meg.

* A Félix-fürdő bérlői. Említettük, hogy a Félix-fürdőt újévtől kezdődőleg 12 évre Komzsik Alajos nagybányai vendéglősnek adta ki a tulajdonos rend, s hogy az új bérlőnek két társa lenne. Illetékes helyről kapjuk az értesítést, hogy a szerződés Komzsik Alajossal tényleg megkötött, de abban ki van kötve, hogy a bérlő sem társakat nem vehet maga mellé, sem albérlőket nem adhatja a fürdőt.

* Hurezolkodás. Szép május elsején, amikor már a tavasz a maga teljességében pompázik, magasra rakott nagy teherkocsik dübörögtek végig a város utcáin. Butorokat és egyéb házi kellékeket vittek a kocsik egyik házból a másikba. Az emberek is sokan mint a vándormadarak, mikor visszatérnek-hosszu utjokból s nem találják fészkeiket, vagy nem felel meg tetszésüknek, új fészket raktak, más hájlekba költöztek.

* **A Püspökfürdő új kezelésben.** A kizsendülő tavasz, mely most már remélhetően állandó jó idővel fog kedvezni: megnépesíti bizonyára Nagyvárad kies kiránduló helyeit, a melyekben az idén bizonyára eleven élet fog uralkodni, a mit ez a két természeti régiségekkel, nagy gyógyító erővel megáldott hely meg is érdemel. Az idén a Püspökfürdő a püspökség házi kezelésébe kerül s új gondnoka kiváló figyelmet fordít arra, hogy a fürdő mindenben kielégítse a közönség igényeit. A régóta folyó tatarozásokat és egyéb újítási munkákat, melyek mind a modern kényelmet és czélszerűséget szolgálják befejezték, úgy hogy a látogatókat a fürdőhelyen kellemes meglepetések fogják érni. A Püspökfürdő ünnepes megnyitása május hó első napjaiban fog megtörténni s attól kezdve a fürdőhely állandóan a publikum rendelkezésére fog állani, a betegek javára és az üdülni vágyók szórakozására.

* **Találtak** 8 nappal ezelőtt egy pej herélt csikót. Jelenleg a tolonczházban van, de ha gazdája e hó 11-éig nem jelentkezik, elárvereltetik. Találtak azonkívül egy pesti iparos betegsegélyző betéti könyvet, 1 abc-s olvasó könyvet és egy héber imakönyvet. Ez utóbbiak átvehetők a rendőrség 4-ik számú szobájában. — **Elveszett** ápril hó 25-én este a Sztaroveszky- Fő- és Lukács György-utca utvonalan egy két és fél méter hosszú hat csüngővel ellátott fekete asztragan nyakprém. A ki hirt ad róla, 4 korona jutalmat kap a rendőrség 4-ik számú szobájában.

x **Jó tanács.** Mindazoknak, kik pázsitot akarnak létesíteni, ajánljuk, hogy szerezzék be **Mauthner Ödön** csász. és kir. udvari magkereskedéséből Budapesten a »Sétatéri« vagy a »Margitszigeti« fűmagkeveréket. Ezeket már 29 éve szállítja Mauthner Budapest és a Margitsziget oly bámulatra méltó és gyönyörű sétaterei részére. 158.

x **Az osztálysorsjáték.** Tudvalevő dolog, hogy a magy. kir. szab. osztálysorsjáték játékterve már a most bevezendő sorsjátéknak is több nyereményt juttatott. Ez az új játékterv, amely, természetesen a májusban kezdődő sorsjátékra is vonatkozik, egész sor főnyereménnyel és nagyobb nyereménnyel szaporítja a nyereményeknek már amúgy is tekintélyes sommáját, amennyiben ezt az összeget 13,160,000 koronáról 14,459,000 koronára emeli. Ezzel millióval nagyobb tehát a nyeremények összege, míg a sorsjegyek száma tizezerrel lett nagyobb. Megjegyzendő, hogy az új nyeremények közt van egy 80,000 koronás, egy 50,000 koronás, egy 20,000 koronás, öt 10,000 koronás. Mindez azt bizonyítja, hogy az új játékterv folytán a nyeresé esélye megjavult. 264.

x Tisztelettel hívjuk fel az olvasó közönség szíves figyelmét **Mezey Dezső** műlakatos és toronyórák lapunk mai számában közölt hirdetésére.

x **A szász cseh Svájcz,** ezen természeti szépségeitől elragadó tája a földnek, az idén kényelmes és olcsó módon lesz megközelíthető, mert az Aussigban megtartandó iparkiallítás folytán különféle kéjvonatok — jelentékeny ármérsékléssel — fognak indítani. Aussig jelenléte iparáról nevezetes s főleg az európai államok legnagyobb gyárainak egyike emelte annak hírnevét. A **Schicht-féle szappan- és gyertyagyár** nemcsak az ó., de az újvilágban is tért hódított gyártmányainak, mert ki nem ismerné a **Schicht-szappant**? Aki már Aussigban van, nem fogja elmulasztani a cseh-szász Svájcz ezen legszebb és legkeresettebb helyét meglátogatni.

x **A nagy jutalom.** Az osztálysorsjáték záróhúzása után mindenki izgatottan várja, hogy ki nyeri meg a 600,000 koronás nagy jutalmat. A napokban lefolyt húzás alkalmával a legnagyobb osztálysorsjáték-tízlet Török A. és Társa bankház (Budapest, Teréz-körut 46.) 4 szerencsés vevőinek kedvezett a ritka sze-

rencse és 4 család most uszik a boldogságban, hogy e czég szerencsésében bizott és hűen kitartott a Török bankház mellett. Ezen nagy jutalom kivül ugyancsak a VI. osztályban a 30,000, 20,000, két 10,000 koronás, több 5000 és sok egyéb főnyereményt fizetett ki e szerencsés bankház vevőinek, úgy, hogy ezen egyetlen egy osztályban körülbelül egy és fél millió koronát nyertek a szerencsés vevők Török A. és Társa bankházában. Ezen az alapon nemcsak a legnagyobb, hanem a legszerencsésebb bankháznak is mondhatjuk a Török czéget. A hála nyilatkozatok száma, melyeket e czég szerencsés vevőitől kapott, igen nagy. Az a határtalan bizalom, melyet e bankházzal szemben vevői tanúsítanak, folyton szélesebb körökben terjed el, mert a nagy közönség már ismeri e czég szerencsésjét, korrekt üzleti elveit, pontosságát, diszkreczióját és előzékenységét, melyet mindenkivel szemben egyformán tanúsít. Ennél fogva indíttatva érezzük magunkat a Török A. és Társa bankházát Budapesten (főüzlet: VI., Teréz-körut 46.; fiókok Váci-körut 4., Múzeum-körut 11., Erzsébet-körut 54.), aki oly számos és nagy nyereményt fizetett ki már vevőinek, mindenkinek ajánlani, mert az osztálysorsjegy vásárló közönség itt teljes biztonságot élvez minden irányban. 213.

Igazságszolgáltatás.

Felolvasás a jogászegyletben.

Dr. **Plopu György** kir. ítélőtáblai elnök a jogi szakajtó kiváló munkása tegnap délután tartotta meg nagyérdékű előadását »A jog filozófiája és kritikai méltatása« címen.

A felolvasó ülésen jelen voltak: Ritoók Zsigmond, Sábel Kálmán, Hlatky Endre, dr. Kriпка Henrik, dr. Grósz Menyhért, dr. Marjay Géza, Urbán Adolf, Besseney Elemér, dr. Váradí Ödön, Mihelfy Adolf, Biszterszky Elemér, Sereghy Mihály.

Plopu György nagyérdékű, kiváló jogi tudással megírt tanulmányában első sorban a jog fogalmát tartja szükségesnek meghatározni. A fejlődési elv a negativum ujjaalakulását kívánja. A pozitivum a saját erői által kiegyenlíti a negativum erőit, a jog e pozitivum és negativum kiegyenlítő harcának eredménye, e fogalom körül mozog a kultúra. A jog jelentőségétől a közép is át van hatva, de a jog meghatározása — bár maga a jog. nagyon nehéz.

A tudós felolvasó azután részletesen ismertette a különféle bölcsészeti irányok és bölcséleti irók definícióit. Alapos kritikával kísértte az egyes meghatározásokat és találon mutatott rá a jog egyes fogalom meghatározásainak hiányaira. Majd ismertette a természetjogot (észjogot) s azt, hogy a különböző jogok természetjogot miképpen neveztek el. Erdőesen vázolta a pozitív jogászoknak a természetjog hívei elleni irodalmi harcát. A természetjog megalapítójának Hugó Grotiust tekintik de ő utána is sok kiváló mivelője volt a természetjognak.

A természetjog irányával, czéljával határozottan foglalkozik az előadás, kritikai bonczkés alá veszi ezeket. A jog fejlődésének lépést kell tartani a kultúra fejlődésével. Megemlékezik Aristoteles elméletéről, majd a szocializmus irányát fejtegeti. Abány filozófus létezik, annyiféle az elmélet. A monizmus, dualizmus, plualizmus elveit fejtegeti. Az idealizmus irányzatából kiemeli a spritualizmust és rendkívül érdekesen csoportosítja a különféle irányokat és elveket. Kijelenti, hogy ő a fejlődési elvet vallja és ezen elméletét nagy jogászai tudással részletesen kifejti, bőven emlékezik meg a monizmus és dualizmus fogalmáról, majd az idő és tér elméletéről. Ezután az előadó felolvasása folytatását a következő szombatra halasztotta.

Ritoók Zsigmond főzött egy pár találó megjegyzést az előadó által felvetett eszmékhez, köszönetet mondott a nagyszabású előadásért.

Brutális elégtétel.

Szemes Mihály erdő-gyarakai gazda kedvet ez fiacskája: a **Miska** sirva jött haza egy őszi délután az iskolából s keserves siró szóval mondta el, hogy **Kiss Miska** úgy fejen kólintotta, hogy most is sajog utána.

E vakmerőség dühbe borította **Szemes Mihály** uramat s másnap ő szerzett elégtételt a fián esett sérelmekért, még pedig oly brutálisan megtépázta a szegény **Kiss Miska** fülét, hogy egy teljes esztendeig betegeskedett a fiúcska s alig bírta kiheverni összetépett füle a szenvedett zuzódásokat.

Tegnap aztán a törvényszéken felelősségre vonták **Szemes Mihály** gazdát ezért a brutális elégtételért s több enyhítő körülményre tekintettel s hogy súlyosabb büntetés esetén állását vesztené, 60 korona pénzbüntetéssel sújtotta a törvényszék büntető tanácsa.

EGYESÜLETEK.

Az orvos-egylet szakülése.

A Biharmegyei orvos-, gyógyszerész- és természettudományi egylet május 1-én szakülést tartott dr. **Konrád Márk** kir. tanácsos elnöke alatt. Jelen voltak **Berkovits Miklós** elnök, **Edelmann Menyhért**, **Grósz Menyhért**, **Barna Armin**, **Kiss Vilmos**, **Konrád Béla**, **Meer Samu**, **Moskovits Vilmos**, **Mayer László**, **Nemes Aron**, **Nagy Ignác**, **Popovits Miklós**, **Rácz Ödön**, **Waldmann Béla**, **Révész Vilmos** tudorok, **Nyiri György** és **Winkler Lajos** e. tagok.

A mult havi szakülés jegyzőkönyvének hitelesítése után betegbemutatók voltak, melyek érdekes, tanulságos eszmecserét idéztek elő.

Révész Vilmos egy általános izomerevségben szenvedett s már gyógyuló félben levő beteget mutatott be. A gyógyfolyást kimerítően ismertette; másodsorban bemutatott betegén vérkeringési akadályok következtében előállott véredény-tömörülési kórtünet esettel foglalkozott s végül kórboncztatni praeparátumot mutatott be.

Dr. **Konrád Márk** szintén kórboncztatni készítményt ismertetett. Dr. **Konrád Béla**, a narkozis alkalmával több híres szaktekintély által használatba vett ujaob szerkezetet mutatott be, alapos magyarázatot fűzve hozzá.

Dr. **Moskovits Vilmos** ezzel kapcsolatban az aetherről, a szerkezetnek lényeges részéről szólt. A szakülés tagjai általános figyelemmel kísérték az előadásokat és többszörös eszmecserében világitották meg a felvetett kórtüneteket.

Végül az elnök jelentett a vezetése alatt levő bábaképezde évi működéséről. Kiemelte különösen a nyolcz heti tanfolyamok sűrű látogatását s azokat az előnyöket, melyek ebből a gyermekvilágra következnek. A szakülés köszönettel vette az előterjesztést.

IPARÜGYEK.

Az ipartestületi betegsegélyző pénztár közgyűlése.

A nagyváradai Ipartestületi Betegsegélyző Pénztár április hó 26-án tartotta évi közgyűlését, **Bertsey György** elnöklése mellett. A közgyűlésen jelen voltak: Az iparhatóság képviselőiben **Giraud Arpád** alkapitány, a pénztár részéről: **Tenkei József** titkár, **Spitz Manó** könyvelő, **Iványi István** pénztáros, továbbá az igazgatóság és felelősbizottság tagjainak egy

része s a kiküldöttek, úgy az iparosok, mint a segéd munkások csoportjából nagy számban.

A minden fontosabb eseményt magában foglaló, részletes jelentés első részéből, mely a 10 évi működést tartalmazza, kiemeljük a következőket. A pénztár az 1891. évi XIV. t.-cz. alapján léteült. Az alakítást a nagyváradi ipartestület kezdeményezte s a munkálatokat Gerő Armin, mint iparhatósági biztos, Bertsey György már akkor is ipartestületi elnök végezték. Az alakuló közgyűlést 1892. június 29-én tartották és ugyanazon évi július 3-án kezdte meg működését a pénztár.

Az alakulás évében ügyrendet, az 1893. évben pedig szolgálati- és fegyelmi szabályzatot alkotott az igazgatóság, melynek alapján a könyvelőt véglegesítette. Az 1894. évben az állásától megvált Sarkadi József, helyére Biró Károlyt választották meg titkárnak s ugyanezen évben a negyedik orvosi állást megszüntették és a városban három orvosi kerületet alakítottak, melyekre megválasztották dr. Altmann Jakabot, dr. Stachó Dezsőt és dr. Ullmann Bélát, Az 1895. évben kezdetét meg a pénztár kezelési rendszerének átalakítása. Az 1896. év is nevezetes, ugyanis ez évben a jelenlegi titkár és könyvelő állásukban véglegesítették, az orvosok fizetése pedig újból rendeztetett. 1897-ben az orvosokat véglegesítette a pénztár igazgatósága és 1893-ban dr. Altmann Jakabot főorvosi címmel tüntette ki. Az 1899. évben az átlagos napi bérek szabályozták s a járulékok jelenben is ez alapon fizettetnek, kivéven a csizmadia segédmunkásokat, kiknek átlagos napi bére a f. évtől kezdve alacsonyabban állapított meg, 1900-ban az orvosok, 1901-ben pedig az elnök, titkár, könyvelő, pénztáros és a beteglátogató-szolga tiszteletdíja, illetve fizetése emeltetett. A pénztár forgalmát részletes táblázatokból ismerhetjük meg.

Végül köszönetet mond a jelentés Gerő Armin iparhatósági főnöknek és Bertsey György pénztári elnöknek, valamint Szolga Ferencnek is, ki munkástársai bizalmából 10 éven keresztül viselte az ellenőri tisztséget.

Második részében a múlt évről számol be a jelentés.

Megtudjuk a jelentésből, hogy az előző évhez képest a múlt évben a táppénzes betegek száma 17-tel, a kórházi betegek száma 54-gyel volt kevesebb, míg a csak ingyen orvosi- és gyógyszer-egélyben részesített betegek száma (tagok és családtagok együtt) 427-tel emelkedett.

A múlt évi bevétel 30866 kor. 68 fillér, az 1901. évi maradvány 3656 kor. 17 fill. együtt 34522 kor. 82 fill. Forgó tőke a m. év végén 6609 kor. 37 fillér, melyből 2953 kor. 20 fill. az 1902. évi forgalom maradványa. Összes pénzkészlet 1902. decz. 31-én 18232 kor. 23 fill. A kiadások következőképen oszlottak meg: Táppénz 5635 kor. 72 fill., kórházi költség 4238 kor. 02 fill., gyógyszer 5104 kor. 65 fill., egyéb segélyezési kiadás 3243 kor. 67. Összes segélyezési kiadás 19222 kor. 06 fill., a bevételnek 62.28 százaléka, kezelési költségek 6168 kor. 56 fill., a bevételnek 19.98 százaléka. Az évi bevétel maradványa 17.74 százalék, melynek egy része tart, tőkére helyeztetett el. A múlt évi összes kiadás 27913 kor. 48 fill.

A jelentés felolvasása után a munkások részéről történtek felszólalások, melyekre az elnök válaszolt s mielőtt még a jelentés felett határozatot hozott volna a közgyűlés, egy kellemetlen incidens miatt az iparosok izgatottan eltávoztak a gyűlés helyéről, kevés idő múlva azonban folytatott a gyűlés s a visszamaradt munkások a jelentést tudomásul vették.

A zárszámadást és vagyommérleget is helybenhagyón tudomásul vevén, a közgyűlés az igazgatóság részére a felmentvényt megadta.

Következett a kilépő igazgatósági tagok helyének betöltése és a felügyelő-bizottság választása.

Végül Óváry Lajos iparos indítványa olvastatott fel, ki indítványozta, hogy a pénztár alapszabályai akképpen változtattassanak meg, hogy az igazgatóságba és a felügyelő-bizottságba a munkásokkal egyenlő számban legyenek választhatók az iparosok. Az indítványt nem fogadták el a munkások.

Április 28-ára Bertsey György pénztári elnök ismét egybehívta a munkások kiküldötteket, kik az évi jelentést s az 1902. évi zárszámadást és vagyommérleget helyeslőleg tudomásul vették s az igazgatóságnak a felmentvényt megadták. Választásokra kerülvén a sor, az igazgatóságba Rendes Vilmos építész s a felügyelő-bizottságba Stettner István kádár és Oláh Lajos asztalos iparos, előbbi rendes-, utóbbi póttagnak egyhanglagon megválasztott.

Végül Óváry Lajos indítványa felett határozott a közgyűlés, elfogadván azt teljes egészében.

IRODALOM.

Katholikus Szemle. A kiválóan magas színvonalon álló katolikus folyóirat legutóbbi száma a következő érdekes cikkeket hozza: A mi gyászunk (megemlékezés Kisfaludy A. Béláról és Füssy Tamásról.) Legrégibb profán tanbizonyosságaink Krisztusról és a keresztényekről Huber Lipóttól. Otven év Oláh Miklós életéről, Sörös Pongrácztól. Az individualizmus csödjé a gazdaságban, Szilvek Lajostól. A keresztényvilág legnagyobb egyházi szónokai, dr. Rézbányay Józseftől. Masolino, regény Tarczai Györgytől. Timon Akos könyve, dr. Velési Józseftől. Modernizmus H—n. A—l-től. Könyvismertetések és bírálatok. A minden tekintetben elsőrangú folyóiratot a Szent István-társulat tagjai tagsági illetményül kapják, nem tagok részére előfizetési ára 1 évre 10 korona.

SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR.

Vasárnap: d. u. Boszorkányvár, este Cifra nyomorúság (Ujházy Ede vendégszínház).
Hétfőn: A bajusz.

Bölcs Náthán.

Lessing klasszikus színműve a klasszikus darabok rendes hatását éreztette a közönséggel: távol tartotta a színházától. Így aztán ha a külső sikerről akarunk beszámolni, nagyon szomorú volna a végeredmény, dacára annak, vagy éppen azért, mert Ujházy Ede vendégszínházról van szó.

A belső, az igazi siker azonban teljes volt. Ujházy Ede Náthánja olyan alakítás, a mely teljesen méltó a nagy német író művéhez. A darab csupa mély bölcsészet; csupa mély filozófia Ujházy Ede alakítása is. A gondolatok meglevenednek, testet öltenek nemcsak szavában, hanem játékában is; és innen érthető, hogy olyan közismert dologgal is, mint a milyen a három gyűrű meséje, őszinte tapsokra bírta ragadni a közönséget. Egyébként taps gyéren esett; gyér publikumnak fagyos a keze.

A többi szereplőtől, tekintettel a darab klasszicitására, az igazat megvallva, kissé féltünk. Efféle szerepeket egyszer adnak, azért tanulják meg, hogy elfeledjék — jobb hát meg sem tanulni. Csalódtunk. Általában valamenynyien igyekeztek a klasszikus darabhoz és Ujházyhoz méltóan játszani s az igyekvést siker koronázta. Mind igen jó kísérettől szolgáltak a mesternek; emeljük ki név szerint is Berliányi Vandát, E. Kovács Mariskát, Szarvasi Sándort, Dési Alfrédet (igen elegáns maszk), Bognár Jánost.

A rendező a keleti színhelyen kaczerkodott a nyugattal. Szaladinnak olyan modern szalonja volt, hogy akármelyik modern agglégény megirigyelhette volna.

A végső tanulság pedig: bármennyire szép volt az előadás, az antik, klasszikus szépségek ma már csak tiszteletet keltenek, de sajnos, az erényre nem gyakorolnak vonzerőt. Így aztán Bölcs Náthántól is jó darab időre búcsút vehetünk.

Dr. K. A.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 221.

Pótbérlet 9 sz.

Ma vasárnap, 1903 május 3-án:

Délután 3 órakor fél helyárrakkal:

Boszorkányvár.

Vig operette.

Este 7^{1/2} órakor rendes helyárrakkal:

Ujházy Ede urnak,

a budapesti Nemzeti Színház kiváló művészenek vendégfellépésével.

Cifra nyomorúság.

Vigjáték.

S Z E M É L Y E K:

Bálnai Gusztáv, számtanácsos	Kesztler Ede
Bella, huga — — — —	Chiari Irén
Sodró Antal, irodatiszt — —	Bognár J.
Zsófi neje — — — —	Benkő Jolán
Eszter, rokona — — — —	K. Kápolnay Juliska
Csoma Bálint, napdíjas írnök	Ujházy Ede
Mádi Simon, tiszteletbeli segéd-	
fogalmazó — — — —	Szöke Sándor
Poprády Endre — — — —	Tóth Elek
Tarczal Jenő — — — —	Deésy Alfréd
Zegernyei Parthénia — — — —	T. Pogány Janka
Mézesné — — — —	Órley Flóra
Murok Márton, ügyvéd — —	Csatár Győző
Végrehajtó — — — —	Anatlfy

HELYARÉK: Nagypáholy 7 frt. földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsólye 1 frt 50 kr. Kórszék 1 frt 20 kr., Támlászek, 1 frt. Erkölyülés 1-ső sor 60 kr., középső 2-ik sor 50 kr. Erkölyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártszék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színlap 10 kr.

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3 órától előre válthatók.

Jegyek előre válthatók színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás 7 órakor

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap hétfőn, május 4-én:

A b a j u s z.

Operette.

NYILTTER.

Olcsó ezüst-bevásárlás!!

119

A m. kir. fémjelző hivatal által fémjelzett 13 próbás ezüst evőkészletek 5^{1/2} gyertyatartók és girandolok 6^{1/2} krajczár grammja

DEUTSCH SIMON

ékszerésznél

Nagyvárad, Bémer-tér.

Országgh Sándor

zongoragyára

R.-Palota. (Budapest mellett).

Alapított 1861-ben.

121

Ajánlja a mai kor igényeinek mindenben megfelelő

uj orgonáit.

Elvállal *javításokat* a legutányosabb árak mellett.

➔ **Kisebb orgonák raktáron!** ➔

211 Árjegyzéket kívánatra küldök.

Szabott árak!

China-ezüst

gyári raktár

Nagyvárad, Bémer-tér.

Ajánlja a most érkezett, 1903. évi mintákban dusan felszerelt raktárát, u. m. étszerek, asztalterítékek, gyertya- és karos gyertyatartók, tálcák, asztal- és gyümölcsállványok, disztárgyak művészies kivitelben. Nászajándékok, verseny és jubileumra alkalmi tárgyak stb. Vendéglő-, szálloda- és kávéházberendezések a legszolidabb kivitelben.

Angol és francia china-ezüst GYÜRÜK egyedüli elárúsítója Bihar-, Hajdumegye és Erdély részére nagyban és kicsinyben.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

TAVIRATOK

Bizalom Széll Kálmánnak.

Szombathely, május 2. (Saj. tud. táv.) Vasvármegye közgyűlésén egyhangulag elhatározták, hogy Széll Kálmánt felirati-lag biztosítják rendíthetlenn bizalmukról.

Kinos affér a képviselőházban.

Budapest, május 2. (Saját tud. táv.) *Visontai Soma* nem járul sem *Kossuth*, sem *Bartha* Ödön javaslatához, mert az hozzájárulás, hogy a kormányt sürrogátummal helyettesítsék.

Bartha Ödön alaptalan gyanúsításnak, aljas rágalomnak mondja a támadást. A kormányhoz a köteles tiszteleten kívül semmi kapocs nem fűzi. (Zajos helyeslés a baloldalon. Nagy consternáció a balon.)

Visontai Soma nem reflektál a hártalan önhitség sugallta sértésre, amelyet visszautasít.

Bartha: pártjával szemben való fel-lépését igazolja a jobboldal tüntetése.

E kinos jelenetnek folytatása képpen *Bartha* Ödön még az ülés folyamán *Kom-játi* János és *Tóth* János képviselőkkel provokáltatta ellenfelét, aki segédekül *Nessi* Pált és *Lovászy* Mártont nevezte meg.

A felek holnap fognak mérközni súlyos feltételekkel. Hir szerint *Bartha* Ödön kilép a függetlenségi pártból.

Forrongó Balkán.

Budapest, május 2. (Saját tud. táv.) A balkáni állapotok mind jobban elmérgesednek s a legutóbbi napok eseményei komoly fordulatot sejtjenek, amiről a következő táviratok értesítenek:

Szaloniki, május 2. (Saját tud. táv.) A macedón bizottság tagjai tegnap este 40 helyen követtek el bomba és dinamit merényleteket.

Az *Ottomán* és *Mattelin* bankok teljesen leégtek. Lángokban áll az idege-nek klubja meg két vendéglő.

Az égő utcák lakói rémülten menekülnek. *Számos* ember meghalt. Sokan megsebesültek.

Az *Ottomán* bank épületére *bombákat* vetettek, melyek óriási pusztítást vittek véghez.

Három merénylő kocsin járta be az utakat. Egyiküket az egyik bomba szilánkja megölte.

Az utcán véres harcz folyik. Katonák, csendőrök üldözték a merénylőket.

Konstantinápoly, máj. 2. (Saj. tud. táv.) A hajóraj egyik hadosztálya parancsra Szalonikiba indul.

Bécs, május 2. (Saját tud. táv.) A külügyi kormány a török vizeken időző *osztrák-magyar* hajórajt Szalonikiba koncentráltta, ahol a külföldi hajórajokkal találkozik.

Berlin, május 2. (Saj. tud. távir.) Szalonikiben a német klubb leégett, egy tagja meghalt, 3 megsebesült.

Szaloniki, május 2. (Saj. tud. táv.) A merénylők elzárták az összes vízvezetési és gáz csöveket, hogy a veszedelemben oltani és világítani ne lehessen. *Az eddigi halottak száma 100.* Köztük 7 idegen, egy olasz, egy francia, egy svájci.

A törökök éjjel *borzasztó vérfürdőt* rendeztek, a *vezénylő bolgárokat* lemészárolták.

Konstantinápoly, május 2. (S. t. t.) Ma török minisztertanács volt. A vezérkar fiatalabb tagjai hevesen követelik, hogy indítsa meg a porta Bulgária ellen a háborút.

000 REGÉNY CSARNOK. 000
000 000

Tüzzel-vassal.

Irta: *Stenkiewicz* Henrik. 250

— *Perejeslawig*, ugy bizony, kincsem. Es alighanem ide is eljön velünk, ha időnk letl volna érte küldeni; de hát késedelmezés nélkül indulni akartunk. Ő még nem tud a te megmentésedről és a lelki üdvösségedért imádkozik,

de azért sohase sajnálkozzál rajta. Csak hadd szenvedjen még egy ideig, ha ilyen nagy boldogságban részesül később.

— En pedig azt hittem, hogy már el is felejtkezett rólam és csak a halált kértem az Istentől vigasztalásul.

— Pedig bizony nem felejtettünk el, sőt folyton azon törtük a fejünket, hogy miképpen is segíthetnénk rajtad. Es tudod-e, hogy mi a csodálatos? Az, hogy nemcsak jómagam, meg *Skrzetuski* törtük a megmentéseden a fejünket, de ez a kis lovag sem riadt vissza semmiféle fáradságtól, aki itt előttünk lovalog.

— Az Isten fizesse meg neki.

— Mind a kettőtöknek van valami, ami az embereket megejti, de *Wolodyjovskinak* igazán sokat köszönhetek, mert — amint már meséltem — mi ketten ugy összevagdostuk *Bohunt*, mint a répát.

— *Skrzetuski* már sokat beszélt *Roslogiban* is *Wolodyjovskiról*. Mondta, hogy a legjobb barátja.

— Meg is érdemli. Ebben a kis emberben nagy lélek lakik. Egy kicsit ugyan félénk most, alighanem a te ragyogó szépséged zavarta meg, de csak ösmerd meg jobban! A királyválasztásnál sokat cselszédünk a jelöltünk érdekében.

— Hát uj király van?

— Persze, erről se hallhattál, te szegényke azon az átkozott helyen! *János Kázmér* választották királyllyá a mult ősszel és most már nyolczadik hónapja, hogy ő kormányoz. Most nagy háboru folyik a rablócsöselékekkel és csak a jó Isten a megmondhatója, hogy miképpen fog végződni, mert *Jeremiás* herczeg leköszönt és olyanok jöttek helyére, akik inkább a fehér asztal mellé, a poharak közé: mintsem a harcza valók.

— És *Skrzetuski* is elmegy a háboruba?

— Ő tetőtől-talpig katonaeember és nem hiszem, hogy vissza tudná tartani. Mi egyforma természetűek vagyunk. Mihelyt puskaport szagolunk nincs hatalom, amely visszatartson! Persze, hogy elmegyünk a háboruba, de most már könnyű szívvel, mert téged, szegénykém, megtaláltunk és kimentettünk a veszedelmekből.

Helena meleg tekintettel nézett *Saglobára*:

— En nem tudom, hogy miért szeretsz te engemet, de bizonyára szeretsz annyira, mint én téged.

Sagloba elégedetten, büszkén csettintett nyelvével:

— Hát annyira szeretsz te engem?

— Oly igaz, minthogy élek!

— Az Isten fizesse meg néked a jószágodat, mert ha tudom, hogy szeretsz, hát könnyebben fogom majd elviselni az öregség terhet. A fehérség ugyan még eléggé pislogat a magamfajta emberre, amint azt *Varsóban* a választáskor is láttam, *Wolodyjovskit* tanúságot tehet róla, de mit használ nekem már az ilyenfajta szerelmes história! En már csak inkább beérem az apaszereppel.

Ethallgattak. Csak a lovak prüszköltek, amit az utasemberek jó jelnek szoktak magyarázni.

— Egészségtekre, — mondották a lovasok.

Világos éjszaka volt. A hold folyton feljebb emelkedett az égbolton, amelyen a csillagok ezerével ragyogtak. A fáradt lovak meg-las itották lépésüket, az utasok is lankadtak, kezdtek már kimerülni. *Wolodyjovskit* megállította lovát.

— Itt az ideje, hogy pihenjünk, — szölt. — Már hajnalodik!

— Itt az ideje! — hagyta rá *Sagloba* is. — A fáradságtól már kettősen látom a lovam fejét is.

Rzendian azonban a lefekvés előtt még vacsoráról is gondoskodott. Tüzet gyújtott, lecsatolta a nyereg mellől a zsákot és előszedte a sok jóféle elemózsiát, amelyet *Jampolpau* *Burlajtól* kunyorált el. Volt ott rozskenyér, finom, hideg hus, édes nyalánkság és tüzes oláh bor. A borospalczkok láttára *Sagloba* szeméből nyomban eltűnt az álom és a többiek is a többiek is jó étvágygyal láttak a falatozás-hoz. Minden pompásan izlett és amikor jólak-tok, *Sagloba* a kabátja csöcskébe törölte a száját s így szölt:

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Az „Agrária“ közgyűlése.

»Agrária« magyar gépforgalmi részvénytársaság ma tartotta alakuló közgyűlést 200.000 korona alaptőkével. A vállalat üzletköre a gép- és különösen a mezőgazdasági gépipar bizományszerű eladása és közvetítése.

A vállalat állandó céljává tűzte ki a magyar ipar terjesztését, e végből a gyárosok és viszonteladók közt állandó kontaktust tartva, egész törekvése oda fog irányulni, hogy kereskedőink üzleteikben kizárólag magyar gyártmányokat árussítsanak; törekedni fog arra, hogy személyes és közvetlen érintkezés útján kipuhatolja az okokat és körülményeket, melyek kereskedőinket és a magyar gazdaközönseget egyik másik — hazánkban is előállítható cikkekben, még mindig külföldi gyártmányok vásárlására késztetik.

Ezen cél által vezéreltetve a vállalat hazai gyártmányok beszerzésére vonatkozólag mindig készséggel fog a gazdaköröknek, de bárkinék is felvilágosítással szolgálni, s figyelmüket állandóan oda fogja irányítani, hogy szükségleteiket magyar gyártmányokkal fedezzék.

S hogy eme cél a vállalat elérhesse, az »Agrária« csakis első rangú magyar gyárakkal szerződött, melyeknek czége a gyártmányok minőségére elegendő garantiát nyújt, és csakis elsőrendű magyar gyártmányokkal kívánja a vállalat a külföldi versenyt felvenni.

S hogy a vállalat működését tényleg ezen törekvés irányítja, arról tanuskodik alapszabályainak egyik alappontja, mely szerint a vállalat kizárólagosan csakis magyar gyártmányok terjesztésére vállalkozik. Az »Agrária« céljává tűzte ki azt is, hogy azon iparcikkeknél — főleg a gazdasági gépiparban — melyek hazánkban még nem gyártanak, piacot szerezve, hazai gyárosainkat ezeknek gyártására s előállítására buzdítsa.

Az »Agrária« az első ilyenmű magyar vállalat, mely kizárólagosan magyar gyártmányok árusításában is elég biztosítékot lát üzletének prosperálására, s ezen vállalat hazánkban az első, amely elég bátorsággal bir üzletének alapszabályaiban alapfeltételül maga elé azon elvet tűzni, hogy mást mint magyar gyártmányt egyáltalán nem terjeszt.

A vállalat hazafias irányára való tekintettel és ennek támogatására, a tiszteletbeli elnökséget méltóságos Ivánkovich János rozsnói püspök ur vállalta el, az igazgatóságban pedig Koppély Géza, Herczog József, Kirner M. Vilmos, Ivánkovich Kálmán és Kellner Antal urak (utóbbi mint vezérő igazgató) választottak meg, a felügyelő bizottságba pedig Pardovits Gábor, Szemere Jenő és Kirner József urak.

A társulat megnyerte vezérőnökségét az oszt. magyar államvasutak resiczai mezőgazdasági gyárának, a Nicholsohn gépgyár r. t. teljes gazdasági géposztályának, a Schlick-féle gépgyár r. t. gazdasági istálló berendezések istálló cikkeire és körszivattyúkra, a szombathelyi Mayer gépgyár r. t. képviselőt, benzín locomobil, motorok és egyéb gazdasági gépekre, a Ganz gyár r. t. részéről gazdasági szakmába vágó különféle gyártmányokra, a Demjén-féle budapesti fémáru gyár részéről permetezőkre, phyloxera fecskendőkre, malomszerlekekre és még egyéb magyar gyárakkal szerződött különféle gyártmányokra, valamint megszerezte a »Bihar Szilágyi olajipar r. t.« bizományszerű eladását Magyarország részére.

Ezen új vállalat valóban fontos tényezője lesz hazánk gazdasági gépszakmájának s a gazda közönségnek állandó tudakozó és felvilágosító helyéül fog szolgálni, — a viszonteladók pedig megtalálják az »Agráriánál« az összes gazdasági gépeket magyar gyártmányban első rendű minőségben, a megfelelő versenyképes áron.

Az »Agrária« irodái V., Váci-ut 2. szám alatt vannak.

Műhely és raktár telep (Váci-ut) Huba-utca 7. sz.

Feloldatott a zárlat alól. Békésvármegye alispánja értesítette Nagyvárad városát, hogy Békés-Csabán a ragadós száj- és körömfájás megszűnt s a község a zárlat alól feloldatott. Ezidő szerint Békésvármegye egész területén forgalmi korlátozás nem áll fenn.

Védekezés a zárlat ellen. Ezenkint tetemes kárt okoz Nagyvárad városának az előforduló különféle állatbetegségek miatt elrendelt zárlat. Csak nem régen is a nagyvárad baromvásártérre behurcolták vidékről a száj- és körömfájást s a vásártér inficziálása miatt elrendelték Nagyvárad városára a zárlatot. A marha- és sertésvásárok betiltása pár ezer korona kárt okozott ezuttal is. Hogy a jövőben ne ismétlődjön ez a baj, Rimler Károly polgármester saigoru utasítást adott ki a rendőrség részére, amelyben elrendeli, hogy a nagyvárad állatvásárokra felhajtott marhákat és sertéseket mielőtt a vásártérre bocsátatnának, szigorúan megvizsgálják, nehogy a fertőző betegségeket a vidékről behurcolják ismét. Egyúttal elrendeli a polgármester, hogy a szeszyarak, illetve marhahizlalók istállóit állandó felügyelet alá vegye s a legkisebb gyanu esetén tegyen jelentést s tegye meg a szükséges óvintézkedéseket.

Határidők.

Budapest, május 2.	
Buza októberre	7.36
Buza áprilisra	7.38
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.80
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repce, aug.	11.90

Értéktőzsdé

Budapest, május 2.	
Oszták hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Allamvasut	694.—
Rimamuranyi	488.—
Magyar jelzálog	535.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. május 2-án.	
Magyar aranyárjádék 4	121.25
Magyar koronajárjádék	92.40
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 ^{1/2}	—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2 ^{1/2}	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	99.50

Italmérsi jog megváltási kötvény	—
Horváth szlavonföldtehermentési kötvény	99.50
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	203.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	158.—
Oszták járadék papirban	100.50
Oszták járadék papirban	100.50
Oszták járadék aranyban	121.50
Oszták korona járadék	101.—
Oszták államsorsjegyek	154.—
Oszták magyar bank részvény	16.01
Magyar hitelbankrészvény	726.—
Oszták hitelintézet részvény	688.—
Párisi vista	95.80
29 frankos arany (Napoleon'dor)	19.05
Németbirodalmi márka	116.92
Londoni vista	239.70
20 márkás arany	23.40

A szerkesztőasztal felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

A legszebb nyári mulatóhely.

A tavaszi évad beálltával tisztelettel ajánlom az üdülni vágyó közönség, különösen a nyári lakkal nem bírók becses figyelmébe a Kálvária alatt levő ózondús, üde hegyi levegővel bíró árnyas ujonnan átalakított

nyári
mulató helyiségemet

jól gondozott fedett tekepályát, továbbá kell metlen idő esetére tágas, diszes, üvegezett pavillon, fedett terraszomat.

Ünnep és vasárnap szerződöttett jó cigányzenekar, kívánatra vendégeimnek szolgálatra áll mindennap este is.

Izletes meleg és hideg ételekről, saját termésű, tisztán kezelt hegyi boraimról kezeskedem.

Kiváló tisztelettel:

Karger Sándor.

szőlőbirtokos és nyári
vendéglő tulajdonos.

Telefon 144. szám.

Telefonszám 477.

Telefonszám 477.

VILLAMOS berendezések.

Van szerencsénk a n. é. közönséget értesíteni, hogy *Nagyváradon, Kossuth Lajos-utca 3-4. sz. a., (Mezey-féle ház) első emeletén*

ÉPÍTÉSI irodát

nyitottunk. Ezen irodánk a városi hálózathoz kapcsolandó

elektromos világítási- és erő-átviteli berendezések

tervezésével és szerelésével foglalkozik, — bárkinék **díjtalanul költségvetést** készít és erre vonatkozólag készségesen mindennemű **felvilágosítást** ad. — Ugyancsak fenti helyiségben

villamos világító testek- és szellőztető készülékekből és különféle ipari **motorokból** **dús minta-raktárt** tartunk. célokra szolgáló

A költségvetések készítéséhez szükséges egy helyszíni felvétel, melyet szintén **díjtalanul** készítünk és ezen célra közlegeinket telefon-értesítés vagy írásbeli felszólítás alapján rendelkezésre bocsátjuk.

Szakavatott, csinos és pontos kivitelű munkákról biztosítjuk a t. közönséget.

Ganz és Tsa építésvezetősége.

Pártoljuk a helyi ipart!

Nagyvárad iparosaihoz és polgáraihoz!

Tisztelt iparos- és polgártársaim! Nagyváradon tetemes költséggel újjáalakítottam a már pusztulásnak indult **sörgyárat**. Felszereltem azt a mai kor igényeinek megfelelően. — Abban a helyzetben vagyok, hogy egy minden tekintetben megfelelő, **kellemes ízű, zamatos, erős és a legtöbb táperővel bíró**

sört

hozhatok forgalomba.

A gyár üzembe vételénél Nagyvárad iparosai és polgárai helyeztem bizalmam. Ők tudják első sorban megítélni, hogy mit tesz az, ha egy olyan közszükségletet fedező cikket, mint a sör, évenként több mint egy millió korona vándorol idegen városokba, de a mi még ennél is rosszabb, idegen országokba!

Kötelességem felemlíteni, hogy a Nagyváradon elfogyasztott több mint **egy millió korona** sör értékének felénél több iparcikkék készítésére, beszerzésére és munkadíjak kifizetésére lesz fordítva. Tehát **minden pohár idegenből származó sör elfogyasztása által saját iparunkat és munkásainkat károsítjuk meg indokolatlanul!**

Sokat várok önöktől tisztelt iparos és polgártársaim! Saját érdekeiket mozdítják elő, ha mindenütt és minden alkalommal

NAGYVÁRADI SÖRT

jognak kérni. Palackjaim a gyár eredeti címkéjével vannak ellátva. A sör pedig oly jó, hogy egyszeri megízlelés elég arra, hogy állításom igaz voltáról bárkit is meggyőzzön.

Szíves pártfogást kér

A Nagyvárad Sörfőzde és Jégyár.

Telefonszám: 439.

Dr. Dreiszker vizgyógyintézete

KÓSZEGEN,

Vasmegye, vasúti állomás.

Márczius 1-től nyitva.

RENDSZER:

Priesnitz és Kneipp.

Legjobb gyogyeredmények!

Gondos orvosi felügyelet!

Igen jutányos ár!

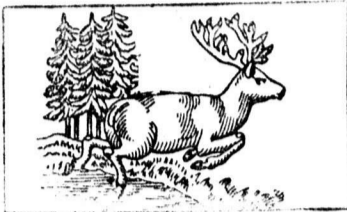
Prospektus ingyen és bérmentve. 173

SCHICHT-szappan

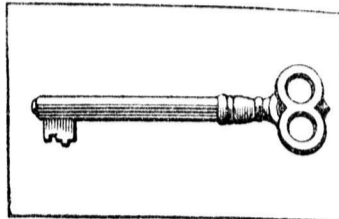
„SZARVAS”

vagy

„KULCS”

Legjobb, legkiadósabb és ezért a legolcsóbb szappan. Minden káros

hatású vegyítéktől mentes.

Mindenütt kapható.

Vásárlásnál ügyelni kell arra, hogy minden darab szappan „Schicht” névvel és a fentebbi védjeggyel legyen ellátva.

Első és legnagyobb órajavító műhely.

ÓRA-, ÉKSZER- és LÁTSZER-ÜZLET!

Nálam már

nem kell reklám,

hisz minden ember jól tudja, hogy a

színház oldala mellett

Kepes Márton

első és legnagyobb órajavító műhelye a legelőnyösebb.

Nálam nem lesz felszámítva sem 5 kr., sem 6 kr., sem 50, sem 40, sem 60 kr., hanem minden órát **kivétel nélkül**

szigorú 1 évi jótállás mellett **csak 90 krajczárért javítok meg.**

A legfinomabb óraüveg 10 kr.

Kérem a helyes címre ügyelni.

Kérem az én műhelyemet nem összehasonlítani más reklám-üzletekkel. 244

Távbeszélő: 67. sz.

KRUGSTEIN IZIDOR UTÓDA

Sürgöny cím: Rosenberg Izsó.

Rosenberg Izsó

építkezési anyagok, gazdasági cikkek és zsiradékok nagy raktára.

Nagyvárad, Kossuth-utcza.

I-ső rendű BEOCSINI Portland-CEMENT.
I-ső rendű R o m á n-

EGERESI alabastrom és szobrász GIPSZ.

MENYEZET NÁDFONAT.

CEMENTLAPOK és BETONCSÖVEK.

CARBOLINEUM és TINCTORAL

megóvják a fát a korhadástól.

== K Ö A G Y A G C S Ö V E K. ==

Valódi ASZFALT FEDÉLLEMEZEK.

Aszfalt ELSZIGETELŐ lemezek.

== K ö s z é n - K á t r á n y . ==

Gazdasági cikkek:

Kitünő minőségű gép- és henger-olajok.

La REPCZE-OLAJ (égető-olaj).

Első rendű

250

TOVOTTE gépszir, kocsikenőcs és petroleum.

CARBOLSAV.

CREOLIN.

Mindenki megbánta,

a ki máshol vett vagy külföldről hozatott
mázanak beszélőgépet és csak azután tudta meg,
hogy az igazi, **LEGJOBB**

beszélőgépek csakis

Ifj. Sonnenfeld József

cézgnél kaphatók

Nagyvárad, Kossuth Lajos-utca 1. szám.

Gépek árai: Korona 70, 140, 240.

Hengerek, kizárólag eredeti felvételek, drbjá 2-40.
Kemény öntésű és rendkívüli erős hangú hengerek
darabja 3 korona.

Előnyös részletfizetési feltételek! 208.

Szabászati tanfolyam

Tisztelettel értesitem az intelligens
hölgyszönséget, hogy hatóságilag en-
gedélyezett

szabászati és varró tanintézetet

nyitottam intelligens hölgyek részére.

*Szabni, rajzolni, ruhát és fehér-
neműt varrni alaposan tanítok.*

Mindenki varrhat magának.

Angol, francia ruhák, kosztümök,
blousok és gyermek ruhák legelegán-
sabb kivitelben készíttetnek.

Szíves pártfogást kér

özv. Eszéky Gyuláné.

186.

Uri-utca 20. sz.

Kerestetik

négy-öt szobás lakás, lehetőleg fürdő-
szobával és kerttel *augusztus* vagy *no-
vember elsejére.*

Czimet a kiadóhivatalba kérem. 270

A Richter-féle LINIMENTUM CAPS. COMP.

Horgony-Pain-Expeller

egy régi kipróbált háziszser, a mely már több
mint 33 év óta megbízható bedörzsölésű al-
kalmaztatik köszvénynél, csúznál és meghűléseknél.

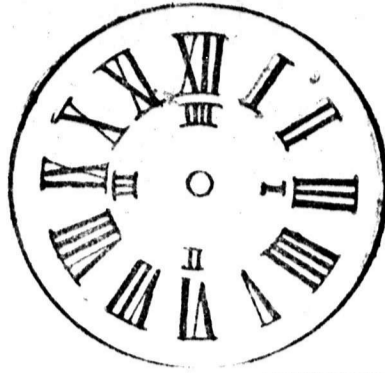
Intés. Silányabb utánzatok miatt bevasár-
laskor óvatossak legyünk és csakis
eredeti üvegeket dobozokban a „Horgony”
védjeggyel és a „Richter” czéggel
fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban
a legtöbb gyógyszerárban kapható. Főraktár:
Török József, gyógyszerésznél
Budapesten.

Richter F. Ad. és társa,
csász. és kir. udvari szállítók.
Rudolstadt.

Számos kitüntetés!

Számos kitüntetés!

DADAY JÓZSEF utóda

Mezey Dezső

műlakatos és toronyórák

Nagyvárad, Szent János-utca 320. sz.

Van szerencsém a m. t. közönség b. figyelmét felhívni a mai kor igényeinek
teljesen megfelelő és a legmodernebbül berendezett

műlakatos és toronyóra műhelyhelyiségemre,

hol több kiállításon kitüntetett szerkezetű **TORONYÓRAIM** vörös fémről
készült főzerekkel s a felhuzást könnyítő, a legezészerűbb módon alkalmazható **külön
mozgó orsókkal** s a súlyemelő czinkezett vassodronyköteket tartó vashengerekkel
és ingaszabályozó csavarokkal vannak ellátva.

KÉSZTORONY ÓRAIMNAK jótállás felelősség mellett felállítását is elvállalom
melyek **pontos járásáért** szavatolok.

A n. é. közönség szíves pártfogását kérve, maradtam kiváló tisztelettel

MEZEY DEZSO,
műlakatos és toronyórák.

216

HIRDETMÉNY.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönségnek becses tudomására jut-
tatni, hogy helybeli üzletünket

javitóműhelylyel

bővítettük ki.

Üzletünkben minden eredeti Singer varrógépekhez állandóan nagy rak-
tárt tartunk **géprészek,** továbbá **tűk, selyem, olaj** stb.-ből és minthogy
ennélfogva mindenkor abban a helyzetben vagyunk, hogy netán hasznavehe-
tellené vált részeket kicserélhessünk és szakszerűen behelyeztethessünk, kérjük
a netán javításra szoruló gépeket műhelyünkben leendő kijavítás végett hoz-
zánk juttatni.

Mindenféle varrógép javítások olcsón és pontosan eszközöl-
tetnek.

Tisztelettel:

Singer Co.

varrógép részvénytársaság.

Nagyvárad, Zöldfa-utca 33.

271.

Fontos az érdekelteknek tudni,

hogy míg egyéb fajta keserűvizekből egy egész pohárral szükségeltetik,

addig hathatós már fél pohár

IGMÁNDI

KESERŰ-VIZ.

Mint kitünő étvágyat hozó természetes gyomortisztító és hashajtó.
Amellett könnyen bevehető, mert ize nem émelygős, sós,
hanem kellemes keserű.

Kapható mindenütt, úgy a forrástulajdonos:

SCHMIDTHAUER LAJOS gyógyszerésznél **KOMÁROMBAN,**
üvege 60 fillér.

Minőségileg kéretik össze nem tévesztetni más olcsóbb fajta keserűvizekkel s
beszerzésnél határozottan **SCHMIDTHAUER-féle Igmándi viz** kérendő.

Kapható helyben minden gyógyszerár és fűszerkereskedésben. 238

Export Amerika és Angolországba.

Telefon 418.

Kerületi képviselő: **Biró József.**

Telefon 418.

Hirdetmény.

Ezennel közhirrre tételik, hogy miután a **Magyar királyi Pénzügyminiszterium** ellenőrző közegei a Magy. Kir. Szab. Osztályosorsjáték **(XII. sorsjáték)** I. osztályára szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a főelárusítóknak árusítás végett kiadattak. Az I. osztály huzása **1903. évi május hó 22. és 23-án** tartatik meg. A huzások a **Magyar királyi állami ellenőrző hatóság** és királyi közjegyző jelenlétében, nyilvánosan történnek a huzási teremben (IV., Eskü-tér, bejárat a Duna-utca felől). — Sorsjegyek a Magy. Kir. Szab. Osztályosorsjáték valamennyi árusítóinál kaphatók.

Budapest, 1903. évi április hó 26-án.

264

Magy. kir. szab. Osztályosorsjáték Igazgatósága.
Lónyay. Hazay.

Figyelem!

Az „Amerikai áruház” *olcsó árakban utólérhetetlen!*

Értesíteni kívánom a t. vevőközönséget, hogy az üzlet a régi helyiségbe **Fő-utca (Bazár-épület)** lett visszahelyezve, a hol most a rövidáruval kapcsolatban

gyönyörű rőfös raktár lett berendezve

teljesen új, remek áruval, melynek megtekintése figyelmet érdemel.

Telefon-szám: 372.

221.

Tisztelettel

AMERIKAI ÁRUHÁZ.

ALAPITTATOTT: 1883-ban.

TELEFONSZÁM: 465.

Cement-, műkö-, beton- és aszfalt-ipar vállalat.

190

POLLÁK SAMU

Nagyvárad, Kert-utca 10. sz. || Kolozsvár, Szappan-utca 6. sz.

Állandóan készít: egyszerű cementlapot, sajtolt diszes mozaiklapot, csatorna-csöveket, lépcsőket, fedlapot, esőviz-folyókát és mindennemű **MŰKÖVET**, továbbá SZABADALMAZOTT HORNÝOLT **FEDÉLCSEREPET**, teljesen TŰZBIZTOS szabadalmazott **gipsztáblát** válaszfalak gyors előállítására.

Elvállal jótállás mellett:

nedves lakások gyökeres szárazzá tételét, mindennemű aszfaltozást, betonozást, terazzo-munkát művészi kivitelben.

Ajánkozik: járdák, szökő-kutak, csatornák, diszes fal és keramikaburkolatok, aszfaltparketták stb. elkészítésére.

Költségvetés ingyen és bérmentve.

KECSKEMÉTY ISTVÁN teljesen újonnan átalakított és berendezett — étterme és sörcsarnoka

Nagyváradon, Lukács György-(Kőfaragó)-utca sarkán.

Kitünő teke-pálya!

Van szerencsém a n. é. közönség és igen tisztelt vendégeim becses tudomására hozni, hogy **újonnan átalakított és jól gondozott**

teke-pályámat már megnyitottam

s azt a szórakozni vágyó közönség szíves rendelkezésére bocsátottam.

Este 5 órákor pedig

Flecken (szenensült) estélyt rendezek, melyre szíves látogatást kérek.

Továbbá ajánlom **magyaros konyhám, tisztán kezelt boraim** jutányos ár és pontos kiszolgálás mellett.

Jö zenéről gondoskodva van.

A n. é. közönség szíves pártfogását kérve, vagyok teljes tisztelettel

KECSKEMÉTY ISTVÁN, vendéglős.

Naponta frissen csapolt **MÁRCZUSI SÖR**, saját termésű, tisztán kezelt

HEGYI BOROK.

ABONNENSEK elfogadtatnak mérsékelt árak mellett.

Társas-ebédek, vacsorák vagy lakomák

étlap szerint vagy megállapított árak mellett elfogadtatnak.

Egyben van szerencsém a **vidéki utazó közönség** szíves **vendég-szobáimat** *újonnan berendeztem s tisztántartására különös gondot fordítok, ugyszintén*

szállóhely

is jutányos ár mellett szíves rendelkezésre áll.

Figyelem!

Miután **sajátszüretelésű boraimból** nagy készletem van, nagyobb mennyiségben is eladok. 50 litertől kezdve **házhoz szállítok** és 6% engedményt nyújtok. Viszont elárusítóknak nagyobb kedvezmény.

1091. májustól Zöldfa-utca 34. sz. Sörház-sikátorral szemben.

40 év óta fennálló saját asztalos- és kárpitos-műhely.

Nem gyári, de kizárólag az ország és a külföld elsőrendű műhelyeiből beszerzett **fa- és vasbutorok**, valamint **kárpitozott berendezések** nagy választéku raktára

NAGYVÁRAD,
Zöldfa-u. 34. sz.

WALLERSTEIN FERENCZ

Papp György-féle házban, a volt Erber helyiségben.

butor nagykereskedése.

1901. májustól áthelyeztetett Zöldfa-u. 34. sz. Sörház-sikátorral szemben.

Elegáns háló, ebédlő, uri szoba és szalon berendezések minden kivitelben, stilszerű szilárd, első minőségű anyagból. Szőnyegek és butorszövetek nagy választékban. | Kárpitozott butoraim saját műhelyemben készülnek.

Lakások kárpitozását, vagyis tapétirozását elvállalom.

Legjobb gyártmányu zongorák, pianinok és tűzmentes vas- és pénzszekrények kaphatók.

Javítások gyorsan és pontosan eszközölhetők.

Andriska Jenő

RÖVIDÁRU, NŐI- és FÉRFI
SZABÓKELLÉKEK
és DIVATÁRUK RAKTÁRA

NAGYVÁRAD, Szent László-tér 1. szám.

Ajánlja tavaszi újdonságait, u. m.

Hölgyeknek: szalagok, csipkék, ruhadiszek, nap-ernyők, művirágok, harisnyák, zsebkendők, övek, bőrtáskák stb.

Csipke- és tüll-gallérok és boák!!

Uraknak: Nappali- és háló-ingek, gallérok, kézelők, nyakkendők, nyakkendőtűk és inggombok, esőernyők, harisnyák és lábtűk, nadrágtartók, sweatterek, tornaingek, zsebkendők stb.

140

Keztyű és derékfűző (mieder)

gyári raktár!

Szabóknak és varrónőknek árendemény.

Pontos kiszolgálás!

Szabókellékekben nagy választék!

Vidéki megrendelések a leggyorsabban eszközöltek.

Rövidáruban újdonságok és czélszerű különlegességek.

FÉLIX-FÜRDŐ

NAGYVÁRAD MELLETT.

Kényelmes közlekedés, *vasuton Nagyváradtól félóra, kocsin háromnegyed óra távolban. Május és augusztus hónapokban naponta 10, vasárnap és ünnepnapokon 14 vonat közlekedik Nagyváraddal.* Az új vasuti állomás közvetlenül a fürdő-telep mellett van.

Az európai hirü 49° C. meleg természetes hévíz javalva van: az izületek és izmok csuzos bántalmainál, idült s különösen savós izületi loboknál, csonttörések és ficzajok után visszamaradt vastagodásoknál, köszvénynél és annak különböző alakjainál, idegbajoknál, melyek rheumatikus uton keletkeztek (ischiasnál); különböző bőrbajoknál, végre női ivarszervek bizonyos bajainál, különösen a méh mögötti és közötti izzadmányoknál belsőleg: heveny és idült gyomorbántalmaknál, májbajok és vesekövek eseteiben.

Állandó fürdőorvos: *Dr. MATULAY KÁROLY.*

A különböző igények szerint berendezett nagyszámu szobák napi ára 1 kor. 60 fill. és 6 kor. között váltakozik; *gyógyterem (Coursalon) hirlapokkal, zongora és tekeasztallal. Teraszok szép kilátással. Éttermek, sétahelyek,* a fürdő telepén és mellette elterülő őserdőben. *Az erdőben jó tekepálya van.*

Hat *tükörfürdő, család- és kádfürdőkön* kívül *mórfürdők* is vannak rendszeresítve.

A régi Félix-meder egészen újonnan lett átalakítva, kényelmes vetkőző és pihenő helyekkel s mint eddig ezen rendkívüli gyógyhatásu, a régi fürdő felett épült fürdő, meghagyva az ősrégi szokást, közös fürdésre használtatik.

Nagyváraddal telephon összeköttetés. Prospektust kívánatra küld bérmentve

a fürdőkezelőség.

265

A
XII-ik magy. kir. szab. osztálysorsjáték
nyereményeinek sorozata

110.000 sorsj. 55.000 nyerem.

Minden második sorsjegy nyer.

Legnagyobb nyeremény esetleg

1 millió kor.

A nyeremények készpénzben fizettettek ki.	Korona.
1 jutalom	600000
1 nyer. á	400000
1 »	200000
2 »	100000
1 »	90000
2 »	80000
1 »	70000
2 »	60000
1 »	50000
1 »	40000
5 »	30000
3 »	25000
8 »	20000
8 »	15000
36 »	10000
67 »	5000
3 »	3000
437 »	2000
803 »	1000
1528 »	500
140 »	300
34450 »	200
4850 »	170
4850 »	130
100 »	100
4350 »	80
3350 »	40

55000 nyer. és jut. összegben 14,459.000

Felhívás

a XII-ik

m. kir. szab. Osztálysorsjátékhoz.

Az I. osztály húzása már

1903. évi május hó 22. és 23-án lesz.

Az I. osztályu sorsjegyek ára:

egy egész	egy fél	egy negyed	egy nyolczad
12 kor.	6 kor.	3 kor.	1 kor. 50 fill.

Az eredeti sorsjegyek szétküldése utánvét vagy az összeg előzetes megfizetése ellenében történik. A legkényelmesebb és legolcsóbb a postautalványon való rendelés. Minden megrendeléshez csatolom a hivatalos játéktervet. A hivatalos nyereményjegyzéket azonnal a húzás után küldöm szét. Befizetési lapokat a pénzüsszegek díjmentes átutalhatása czéljából ingyen bocsátok ügyfeleimnek rendelkezésére.

Becsés megrendelését sziveskedjék mihamarább hozzám juttatni.

GAEDICKE A.

Magyarország legnagyobb szerencsegyűjtődjéje.

BUDAPEST,

IV., Kossuth Lajos-utca 11. sz.

Gaedicke szerencseje

óriási!

A következő főnyereményeket fizetem ki eddigelé b. ügyfeleimnek:

	korona	62551. sz.
600000		
400000	»	33464.
400000	»	11119.
400000	»	28916.
100000	»	42758.
100000	»	49878.
100000	»	87991.
70000	»	60912.
60000	»	17357.
60000	»	78863.
60000	»	82528.
60000	»	97263.
30000	»	6920.
30000	»	38691.
30000	»	90664.
25000	»	23481.
25000	»	30049.
20000	»	28950.
20000	»	33402.
20000	»	35862.
20000	»	44410.
20000	»	60781.
20000	»	78848.
20000	»	88974.
15000	»	57734.
15000	»	77950.
15000	»	82506.

24 á	10000 K	= 240000
46 á	5000 K	= 230000
292 á	2000 K	= 584000
599 á	1000 K	= 599000
883 á	500 K	= 441500

255

FÜLÖP ISTVÁN szállodája

étterme és sörcsarnoka

Nagyváradon, Fő-utca, a vasuti indóház mellett.

Kerthelyiség megnyitás!

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a

Wöber szálloda kerthelyiségét

a mai kor igényei szerint újonnan átalakítottam s azt egy *elsőrendű cigányzenekar* közreműködése mellett

1903. május hó 3-án, d. u. 4 órakor

ünnepélyesen megnyitom.

Megköszönve a n. é. közönség részéről irányomban tanúsított pártfogását és jóindulatát, mit *jó komháim, tisztánkezelt italaim s előszékeny és pontos kiszolgálás* mellett szerencsém volt kiérdemelni, ígérem, hogy a jövőben is igyekezni fogok t. vendégeim bizalmát minden tekintetben kiérdemelni.

Kerthelyiségemben egy jól gondozott, fedett *tekepálya* áll a szórakozni vágyó vendégeim rendelkezésére.

Tisztelettel

FÜLÖP ISTVÁN,
vendéglő- és szállodatulajdonos.

Kellemetlen idő esetén a megnyitás e hó 10-ére halasztatik.

Naponta frissen csapolt **SÖR**, saját termésű, tisztán kezelt

HEGYI BOROK.

Társas-ebédek, vacsorák vagy lakomák

ét ap szerint vagy megállapított árak mellett elfogadtatnak.

ABONNENSEK elfogadtatnak mérsékelt árak mellett.

Egyben van szerencsém a t. vidéki utazó közönség szíves figyelmét felhívni arra, hogy

vendég-szobáimat

teljesen újonnan berendeztem, tisztántartására különös gondot fordítok és a *szoba-árakat* mérsékeltlen leszállítottam.

Nagyobb mennyiségű bor megrendelésnél árkedvezményt nyújtok.

Három szobából álló lakás május hó 1-től kiadó.

Mindennemű fényképezési kellékek és gépek

gyári árban kaphatók

WEINSTOCK FÜLÖPNÉL Nagyváradon,

Szent László-tér 47-ik szám.

Képes árjegyzék bérmentve.

Telefonszám 181.

Egyedül álló legnagyobb

nyaraló és moly ellen biztosító vállalat.

Telefon szám: 243.

Telefon szám: 243.

Heimann Lipót és Társa

női felöltők áruháza

257

NAGYVÁRAD, Zöldfa-utca.

Szücsmestere: ZIMÁNYI ANDRÁS.

Elvállal mindennemű *szőrme-árak*, u. m.: bundák, lábszákok, coliek, ruhák, szőnyegek és minden e szakhoz tartozó áruk.

nyári megőrzését.

Kivánatra a megőrzésre szánt tárgyak elszállíttatnak.

Ünnep és szombat napokon zárva.

(Lakás: Zöldfa-utca 5. sz., Grünfeld-féle ház.)

Az összes raktárhelyiségek tűzkár ellen biztosítva vannak.

Első nagyváradai műszaki villamosvállalat.

Ajánlja villamos világításhoz szükséges berendezéseket és villanyfelszereléseket, ugyszintén mindennemű elektrotechnikai munkálatok teljesítését műszakilag kiválóan képzett s akembere által. Gáz és villanyvilágítás teljes felszerelését, erőátvitel bevezetését.

Csillárok és lámpák czélszerű átalakítását s minden bárminő világításhoz szükséges cikkeket raktáron tart.

Nehogy a közönség tévutra vezetlenség, a Ganz gyár eddigi nagyszabású vállalkozási előkészületeitől szolgáljon felvilágosításul, hogy a villanyvilágításhoz szükséges felszerelések szabad verseny tárgyát képezik s mint helybeli vállalkozó, ki az Auer világítás szakszerű munkáiban évek hosszú során szerzett tapasztalattal bírok, kérem a közönség pártfogását.

Kivánatra bárkinek díjmentes tervet készít és a legelőnyösebb feltételeket biztosítja.

Kiváló tisztelettel

Grünfeld Ignác,

Kert-utca.

Telefonszám 318.

Horváth János

szülemester

Nagyvárad, Nagy-Magyar-utca 332 sz

(Saját ház, Nyárfasikátorral szemben)

ÜLETHELYISÉG: Olaszí, Fő-utca.

(Orsolya-szüzek zárdájával szemben).

Téli ruhák, uti bundák, lábzsákok, szőnyegek stb.

nyári gondozásra

vétetnek és mint eddig, úgy ezután is pontosan **jutányos feltételek mellett** kezeltetnek

Vidéki megrendelések

gyorsan és pontosan, a leglelküimeretesebben eszközöltetnek. 243

Biztosítva **12.000** korona erejéig.

Szőlőgazdasághoz *Raffia* (szőlőkötő fonál), *rézgálicz*, *kénpor*, *ojtópamut* a legolcsóbb árban.

ÉRTESÍTÉS

Szabó és Hajnal

fűszer-, csemege-, bor-, ásványvíz, vadász- és lisztkereskedéséből

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA,

(Dr. Grosz-ház)

a Széchenyi szállóval szemben.

Városi és vidéki telefon 251. sz.

Igen tisztelt vevőinknek szíves tudomására adjuk, hogy a néha **Jakab Imre-féle B.-Pöspöki** termésű borait meggyettük s azokat az alább jegyzett árakban árusítjuk:

Jakab-féle (Bakator 1870. évi 1 l. 80 kr.
Muskotály 1870. évi 1 l. 80 kr.
Körösvölgyi 1900. saját termés 1 l. 40 kr.
Rislingi 1901. évi saját termés 1 l. 36 kr.
Körösvölgyi 1902. saját termés 1 l. 30 kr.,

Vidékre és a kik a fogyasztás adóra kiegyeztek, literenként krajczárral kevesebbet fizetnek.

Nagy választék mindennemű **czukorkák és csokoládékban.**

Helybeli megrendelések házhoz, vidéki megrendeléseket pedig a helybeli ártomáshoz díjtalanul kiszállítjuk.

Tisztelettel

SZABÓ és HAJNAL.

Egyedüli lerakata (Olasziban) a hírneves *Weyrauch Chr. és Tsától* szpiritusz szobapadló-lacknak kilója 1 frt.

Törlesztéses jelzálogkölcönöket

500 koronától kezdve 10—15 évi időtartamra, vagy **kamatkozó**

jelzálogkölcönöket

földbirtokokra és házakra igen előnyös feltételek mellett ad, esetleg drága kamatozású kölcönöket convertál a

Polgári takarékpénztár részvénytársaság
Nagyváradon.

256.

Igen nagy volt az öröme

nagyrabecsült négy vevőnknek, akiknek április hó 22-én a nálunk nyert

600.000 koronás jutalmat, az

5.000 koronás főnyereménnyel együtt

60.5000 korona összesen

az 57080 számú **kifizettük.**
—⁴ sorsjegyre —

Hivatkozással e rendkívüli szerencsés eredményre az I. osztályu sorsjátékhoz a sorsjegyeket a tervszerűen megállapított árakon ajánljuk, és pedig:

¹ / ₁ sorsjegy	12.— korona		¹ / ₄ sorsjegy	3.— korona
¹ / ₂ »	6.— »		¹ / ₈ »	1.50 »

Török A. és Társa bankháza

a legnagyobb és kiváló szerencsétől kegyelt osztály-sorsjáték-üzlet

213

BUDAPEST,

Központ:

Teréz-körut 46 a. sz.

Fiókok:

Váci-körut 4. Muzeum-körut 11. Erzsébet-körut 54.

Kizárólagos kosárüzlet!

A közelgő tavaszra megérkeztek nagy mennyiségben különböző alakú kerti székek, kerti garnitúrák, utazó kosarak és mindenféle kosáraruk, melyeket eredeti gyári árakban árusítok.

Nagy választék **GYERMEKKOCSIKBAN**, különböző házi butorokban és alkalmas ajándéktárgyakban. **Olcsó, szabott árak!**

Szíves pártfogást kér

OPPENHEIM F. VILMOS

KOSÁRÁRU KERESKEDÉSE

NAGYVÁRAD, Fő-utca. (Barts-ház.)